

Verslag

Naar een betere aanpak van seksueel geweld

Verslag

Naar een betere aanpak van seksueel geweld

Goedgekeurd door de Algemene Vergadering van de Hoge Raad voor de Justitie
op 25 april 2019

Er bestaat ook een Franse versie van dit document.
Il existe aussi une version française du présent document.

U kan dit document raadplegen of downloaden op de website van de Hoge Raad voor de Justitie

Hoge Raad voor de Justitie
IJzerenkruisstraat 67
B-1000 Brussel

Tel. +32 (0)2 535 16 16

www.hrj.be

Inhoudstafel

Samenvatting	1
DEEL I - VERSLAG VAN DE RONDETAfel MET EXPERTEN	2
1. Aanleiding.....	3
2. Onderzoeksvraag en methode	3
2.1. Onderzoeksvraag.....	3
2.2. Methode - algemeen	3
2.3. Methodologie	4
2.3.1. <i>Vorbereiding van de rondetafel</i>	4
2.3.2. <i>Verloop van het rondetafelgesprek</i>	5
2.3.3. <i>Verwerking van de bekomen informatie</i>	6
3. Bespreking van de meest markante cijfers	7
3.1. Enkele bevindingen in de literatuur	7
3.2. Enkele cijfers uit een recente parlementaire vraag.....	7
3.3. Enkele cijfers verkregen van het openbaar ministerie	7
3.4. Enkele cijfers van professor Boxho.....	8
4. Discussies en bevindingen van de rondetafel	9
4.1. Sensibilisering en preventie.....	9
4.2. Specialisatie	9
4.3. Onderzoekstechnieken	9
4.4. Opvang en zorg.....	10
4.5. Toestemming en stereotypen	11
4.6. Nieuwe pistes	12
DEEL II - VISIE EN AANBEVELINGEN VAN DE HRJ.....	13
1. Visie van de HRJ.....	14
2. Aanbevelingen.....	15
2.1. Aan de leden van de federale regering en de regeringen van de deelstaten.....	15
2.2. Aan de wetgever (en/of de federale regering)	15
2.3. Aan de minister van justitie en het college van procureurs-generaal.....	15
2.4. Aan het College van het openbaar ministerie, het College van de hoven en rechtbanken en het instituut voor gerechtelijke opleiding.....	16
2.5. Aan de opleidingsverantwoordelijken van de advocatuur	16
3. Bedankingen.....	17
<u>Bijlagen</u>	
1. Proces-verbaal van het rondetafelgesprek van 18 oktober 2018	
2. Cijfers en tabellen	
3. Casussen, stellingen, resultaten van de poll	

Samenvatting

Onze samenleving is zich er steeds meer van bewust dat ieders intimiteit en seksualiteit moet worden gerespecteerd. Hoewel goede manieren over het algemeen voldoende zijn, worden er dagelijks aanvallen gepleegd op de intieme en seksuele integriteit van veel mensen. Dit is niet aanvaardbaar.

Het strafrecht laat veel slachtoffers hulpeloos achter. Hoewel het algemeen bewustzijn van de politie en de rechterlijke macht is veranderd, zijn de middelen waarover zij beschikken nog steeds ontoereikend en blijft straffeloosheid bestaan.

De Hoge Raad voor de Justitie (HRJ) wil bijdragen tot de verbetering van het antwoord van het gerecht op seksueel geweld en op de vragen van de slachtoffers, meer bepaald in de fase van de klacht en het onderzoek.

De HRJ heeft daarom een rondetafel met dertien experts gehouden. Op basis daarvan komt de HRJ met een reeks aanbevelingen aan de wetgever, de regeringen, de Colleges, en opleidingsverantwoordelijken, ...

De belangrijkste zijn:

- Bouw voor elk arrondissement de Zorgcentra voor Seksueel geweld verder uit. Dit kan onmiddellijk gebeuren;
- Maak van de aanpak van seksueel geweld een topprioriteit;
- Zorg op alle vlakken en niveaus voor goed gevormde dienstverleners;
- Stimuleer en gebruik de gepaste onderzoekstechnieken;
- Neem maatregelen opdat het woord van het vermeende slachtoffer even ernstig wordt genomen als het woord van de vermeende dader. Dit kan met name door middel van psychiatrische onderzoeken, waardoor de respectieve persoonlijkheden nader kunnen worden vastgesteld en kan rekening gehouden worden met het mogelijke trauma van het vermeende slachtoffer.

Dit document bestaat uit twee delen.

Het eerste deel bevat het verslag van de rondetafel over de aanpak van seksueel geweld. De hierin geformuleerde bevindingen, beoordelingen en conclusies zijn die van de deelnemers aan de rondetafel.

Het tweede deel bevat de visie en de aanbevelingen van de HRJ.

DEEL I

VERSLAG VAN DE RONDETAfel MET EXPERTEN

1. Aanleiding

Op 2 mei 2017 veroordeelde het [Europees Hof voor de Rechten van de Mens](#) de Belgische Staat omdat een strafrechtelijk onderzoek na een seksueel misdrijf niet adequaat was gevoerd. Bovendien leek het zo dat seksuele misdrijven, ondanks een groter bewustzijn en positieve veranderingen op het terrein, toch nog vaak geseponneerd worden.

De basisopdracht van de Hoge Raad voor de Justitie (HRJ) is het vertrouwen van de burger in het gerecht te versterken. Dat vertrouwen krijgt een deuk wanneer het antwoord van het gerecht op zedenmisdrijven niet gebeurt op een menselijke, zorgzame manier en als onrechtvaardig wordt aangevoeld.

Redenen genoeg voor de Verenigde Advies- en Onderzoekscommissie (VAOC) om dit thema van naderbij te bekijken en om aanbevelingen te doen om de aanpak van seksueel geweld te verbeteren.

Het idee is om een aanzet te geven om te komen tot een grotere bewustwording bij Justitie, om zo de bereidheid bij slachtoffers om aangifte te doen te verhogen en het sepotcijfer te verlagen en het gebruik van de middelen te optimaliseren. De HRJ wenst dat de juridische afhandeling van zaken m.b.t. seksuele delinquentie in optimale omstandigheden kan verlopen ten behoeve van het (vermoede) slachtoffer, de (vermoede) dader en de maatschappij.

2. Onderzoeksvraag en methode

2.1. Onderzoeksvraag

Er is een duidelijke normen- en waardenevoluitie merkbaar in de maatschappij wat seksueel grensoverschrijdend gedrag betreft. Toch vermoeden specialisten dat er een erg hoog “dark number” is van slachtoffers van seksueel geweld. De aangiftebereidheid is erg laag en het sepotcijfer relatief hoog. De gevolgen van seksueel geweld worden erg onderschat. De vraag is dus of dit klopt, en hoe dit opgelost kan worden.

2.2. Methode - algemeen

De VAOC besloot op 21 september 2017 om een aantal specialisten samen te brengen om van gedachten te wisselen over deze problematiek. Zij stelde een werkgroep samen om dit “rondetafelgesprek” verder uit te werken. Die werkgroep bestond uit leden die praktijkervaring hebben in de materie.

Om het beheersbaar te houden, koos de werkgroep ervoor om het onderwerp meer af te bakenen. De focus werd gelegd op de actoren van justitie en de gerechtelijke procedure, maar er zou ook een intervisie moeten zijn tussen justitie en niet-juridische disciplines. Inhoudelijk werd het onderwerp van de rondetafel beperkt tot de strafprocedures waarbij enkel seksueel meerderjarige slachtoffers zijn betrokken en tot onderzoeksfase. De procedure zoals die wordt gevoerd bij de rechter die zich over de grond van de zaak zal uitspreken, valt buiten de scope. Dat neemt niet weg dat ook de vonnisfase relevant is.¹ Ook de nochtans heel belangrijke kwestie van de opvolging van de seksueel delinquenten werd buiten beschouwing gelaten.

De werkgroep kreeg bij de voorbereiding ondersteuning van Prof. Liesbet Stevens.

¹ Hoe een zitting concreet verloopt, hoe het vonnis wordt geformuleerd, of en hoe de straf in de praktijk wordt uitgevoerd: dit zijn uiteraard ook allemaal belangrijke aspecten.

2.3. Methodologie

2.3.1. Vorbereiding van de rondetafel

De werkgroep beschikte over een aantal cijfergegevens die voorkomen in een antwoord van de minister van Justitie op een parlementaire vraag van 5 juli 2016 van mevrouw Nele Lijnen. Om meer recente gegevens te bekomen, richtte de werkgroep zich tot het openbaar ministerie.²

Er is slechts een zeer beperkte literatuurstudie gebeurd om over wat achtergrondinformatie te beschikken. De werkgroep wenste vooral de praktijk te kennen en te weten hoe verbeteringen op het terrein kunnen doorgevoerd worden. Om die reden werd ook gekozen om experts van verschillende disciplines (en dus met verschillende invalshoeken) uit te nodigen, gaande van de politie, over wetsdokters, professoren, tot magistraten van het openbaar ministerie en van de rechtbank van eerste aanleg.

Alle aangezochte deskundigen waren bereid om mee te werken.

Voor de rondetafel is aan elke deskundige gevraagd om een korte nota op te stellen met antwoorden op de volgende 4 vragen :

- Hoe kunnen we volgens u het sepotcijfer doen dalen?
- Spelen er volgens u vooroordelen mee bij de behandeling van dergelijke seksuele misdrijven ? Zo ja, dewelke?
- Hoe evalueert u de toestemming van het slachtoffer?
- Stelt u zich soms vragen bij sommige overwegingen van sommige actoren in de procedure? Zo ja, dewelke?

Alle deskundigen hebben een antwoordnota opgesteld. De werkgroep heeft deze nota's geanalyseerd om het rondetafelgesprek nuttig te kunnen structureren en te bewaken dat elke expert ook aan bod zou komen. De voorzitter van de rondetafel had thematische fiches ter beschikking om het gesprek in goede banen te leiden.

Kort voor de rondetafel kregen de deskundigen ook twee casussen, met de vraag om deze documenten te lezen. (zie bijlage 3) Er werd ook gevraagd om al op voorhand een app te downloaden op de eigen smartphone, om tijdens de rondetafel te kunnen werken met een *audience respons system*.

² De werkgroep stelde het College van procureurs-generaal de volgende vragen:

- a. Wat betekent/omvat de code 37 precies?
- b. Bestaan er aparte cijfers over het misdrijf 'aanranding van de eerbaarheid' en het misdrijf 'verkrachting'?
- c. Hoeveel gerechtelijke dossiers 'aanranding van de eerbaarheid' werden er in de periode 2010-2018 jaarlijks opgestart bij de correctionele parketten? In het bijzonder gerechtelijke dossiers over de aanranding van de eerbaarheid van seksueel meerderjarige slachtoffers (+16 jarigen)?
- d. Hoeveel gerechtelijke dossiers 'verkrachting' werden er in de periode 2010-2018 jaarlijks opgestart bij de correctionele parketten? In het bijzonder gerechtelijke dossiers over verkrachting van seksueel meerderjarige slachtoffers (+16 jarigen)?
- e. Wat is de voortgangsstaat van de gerechtelijke dossiers 'aanranding van de eerbaarheid' opgestart in de periode 2010-2018 bij de correctionele parketten? In het bijzonder gerechtelijke dossiers over de aanranding van de eerbaarheid van seksueel meerderjarige slachtoffers (+16 jarigen)?
- f. Wat is de voortgangsstaat van de gerechtelijke dossiers 'verkrachting' opgestart in de periode 2010-2018 bij de correctionele parketten? In het bijzonder gerechtelijke dossiers over verkrachting van seksueel meerderjarige slachtoffers (+16 jarigen)?
- g. Welke beslissingen werden er in de gerechtelijke dossiers 'aanranding van de eerbaarheid' genomen? In het bijzonder gerechtelijke dossiers over de aanranding van de eerbaarheid van seksueel meerderjarige slachtoffers (+16 jarigen)? Hoeveel van deze gerechtelijke dossiers werden er geseponeerd? Om welke redenen werden deze gerechtelijke dossiers geseponeerd?
- h. Welke beslissingen werden er in de gerechtelijke dossiers 'verkrachting' genomen? In het bijzonder gerechtelijke dossiers over verkrachting van seksueel meerderjarige slachtoffers (+16 jarigen)? Hoeveel van deze gerechtelijke dossiers werden er geseponeerd? Om welke redenen werden deze gerechtelijke dossiers geseponeerd?

2.3.2. Verloop van het rondetafelgesprek

Het rondetafelgesprek vond plaats op 18 oktober 2018.

De dertien deskundigen die deelnamen aan het rondetafelgesprek waren :

De heer Philippe Boxho	Wetsdokter te Luik – arts-specialist van de dienst Forensische Geneeskunde bij de Universiteit van Luik (en lid van de Hoge Raad voor de Justitie)
De heer Hans Dewiest	Commissaris bij de federale politie – dienst gedragswetenschappen
De heer Jean-Luc Drion	Hoofdinspecteur in zedenzaken te Luik
Mevrouw Goedele Franssens	Onderzoeksrechter te Antwerpen
Mevrouw Brigitte Goblet	Advocaat-generaal in het hof van beroep van Luik – referentiemagistraat zedenzaken
Mevrouw Ines Keygnaert	Professor aan de Universiteit van Gent – International Centre for Reproductive Health
De heer Laurent Schretter	Rechter in de correctionele rechtbank van Charleroi
Mevrouw Liesbet Stevens	Professor aan de Katholieke Universiteit van Leuven – Instituut voor Familiale en Seksuologische Wetenschappen
Mevrouw Margot Taeymans	Attaché bij de Dienst voor Strafrechtelijk Beleid van de FOD Justitie
Mevrouw Judith Trinquart	Wetsdokter te Parijs
De heer Raf Van Ransbeeck	Directeur van het Instituut voor Gerechtelijke Opleiding
Mevrouw Marijke Weewauters	Diensthofd van de Unit Gendergerelateerd Geweld van het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen
Mevrouw Joke Wuestenberghs	Wetsdokter – Arts-specialist van de dienst Forensische Geneeskunde bij de Universiteit Leuven

Na een “kennismakings- en opwarmingsfase” werd het gesprek opgebouwd rond twee casussen en de bespreking van een voorontwerp van wettekst over verkrachting.

Het gesprek werd afgesloten met een rondje van de experts. Zo konden zij elk hun twee belangrijkste boodschappen meegeven.

De rondetafel had de volgende structuur:

- inleiding en praktische mededelingen,
- downloaden app “Polleverywhere” en korte oefening om dit te leren te gebruiken
- kennismakingsronde (voorstelling naam en functie),
- afspelen van twee videofragmenten : een uittreksel uit de hoorzitting op 27 september 2018 in de Amerikaanse senaat van Christine Blasey Ford over de beweerde aanranding door Brett Kavanaugh, en een uittreksel van een toespraak van president Trump op 2 oktober 2018 over de getuigenis van Christine Blasey Ford.
- herinnering aan casus 1 en antwoord op vraag 1 via de app Polleverywhere,
- bespreking casus 1
- herinnering aan casus 2, en antwoord op vraag 2 via de app Polleverywhere
- bespreking casus 2
- projectie van een nieuwe wettekst over verkrachting uit het voorontwerp van boek II van het strafwetboek, en antwoord op vraag 3 via de app Polleverywhere
- bespreking van de nieuwe wettekst
- slotrondje met alle deelnemers : “wat zijn de twee belangrijkste aanbevelingen die u zou doen?”
- maken van een Wordcloud via de app Polleverywhere als antwoord op de vraag: “wat zijn voor u de belangrijkste kernwoorden van deze rondetafel?”
- bedanking van de deelnemers

2.3.3. Verwerking van de bekomen informatie

Dit verslag werd opgesteld voornamelijk op basis van het rondetafelgesprek en eigen expertise van de leden van de werkgroep.

3. Bespreking van de meest markante cijfers

3.1. Enkele bevindingen in de literatuur

Het was niet de bedoeling van de HRJ om een exhaustieve analyse uit te voeren van de wetenschappelijke literatuur. Toch mogen een aantal gegevens niet ontbreken.

Uit de criminologische literatuur blijkt dat lang niet alle misdrijven worden aangegeven aan de politie of aan het gerecht. Vele slachtoffers zien op tegen een aangifte en een (onzekere) gerechtelijke procedure. Niet alleen zijn er persoonlijke drempels die een slachtoffer moet overwinnen, de impact en gevolgen van een aangifte kunnen niet onderschat worden. Er bestaat dus een groot “dark number” zedenzaken die niet worden aangegeven.

3.2. Enkele cijfers uit een recente parlementaire vraag

Uit een antwoord van de minister van Justitie van 2016 blijkt dat het momenteel onmogelijk is om na te gaan hoeveel opgestarte verkrachtingsdossiers effectief tot een veroordeling hebben geleid, laat staan hoeveel er effectief tot een celstraf hebben geleid.

Seponeringscijfers zijn ook relatief omdat een zaak daarmee niet definitief is afgesloten. Een geseponerd dossier kan steeds worden heropend zolang de strafvordering niet verjaard is. Dit kan bijvoorbeeld wanneer er nieuwe (bewijs)elementen opduiken.

Het openbaar ministerie beslist tot een sepot wanneer de dader onbekend is, of wanneer er onvoldoende bewijzen zijn, enz. Maar het openbaar ministerie kan ook beslissen om de zaak niet voor de rechter te brengen als het dat niet gepast vindt. Dat is een opportuiniteitskeuze. Meestal is het motief dat een vervolging “disproportionele gevolgen” met zich zou meebrengen, of dat er “onvoldoende onderzoekscapaciteit” is, of dat “de situatie geregulariseerd” is.

Volgens de minister is het aantal seponeringen in de loop der jaren lichtjes gedaald.

3.3. Enkele cijfers verkregen van het openbaar ministerie

De voorzitter van het College van het openbaar ministerie was bereid om de HRJ cijfers mee te delen. Deze cijfers moeten om verschillende redenen met het nodige voorbehoud worden geïnterpreteerd, maar er zijn toch voldoende trends zichtbaar. (De volledige cijfers worden als bijlage gevoegd.)

In de periode van 2010 tot 2017 zijn gemiddeld ongeveer 4000 dossiers over verkrachting geopend. Het aantal dossiers over aanranding van de eerbaarheid is nagenoeg identiek.³

In deze periode werden 53% van de verkrachtingsdossiers geseponerd. De reden daarvoor was in 92% een “technische reden” en in 7% een opportuiniteitsbeslissing. “Technische redenen” zijn meestal (62,5%) “onvoldoende bewijzen”, “dader onbekend” in 16% en “geen misdrijf” in 8,5% van de dossiers. Dossiers over “aanranding van de eerbaarheid” werden in deze periode geseponerd in 59% van de zaken. 87% was om “technische redenen”, 12,5% om opportuiniteitsredenen. “Technische redenen” zijn in 50,5% van de zaken “onvoldoende bewijzen”, “dader onbekend” in 25%, “geen misdrijf” in 6,5% en “uitdoving van de strafvordering” (lees: verjaring) in 4,18%.

³ Voor een goed begrip: met “verkrachting” wordt “seksuele penetratie” zonder toestemming bedoeld. Er is sprake van “aanranding van de eerbaarheid” wanneer bepaalde handelingen gesteld worden (met een zekere zwaarwichtigheid) waardoor de seksuele integriteit van een persoon wordt aangetast.

3.4. Enkele cijfers van professor Boxho

Prof. Dr. Boxho deelde mee dat hij voor de regio Luik jaarlijks ongeveer 170 zaken van seksueel geweld onderzoekt. Het overgrote deel van de klachten wordt gedaan door vrouwelijke slachtoffers (91,9%) van gemiddeld 22,49 jaar. Het gaat om slachtoffers van 2 tot 80 jaar. In de helft van de gevallen zijn slachtoffers alleenstaanden (50,6%), 27,8% vormen een koppel. 29% van de slachtoffers hebben mentale problemen en bijna 27% worden medicamenteus behandeld. 30% kent een verslavingsproblematiek met alcohol en 10% met (andere) drugs.

In 7,5% van de gevallen blijkt het om een valse aangifte te gaan.

In 41,8% van de gevallen is de dader niet bekend, maar in 30,7% gaat het om familieleden. Daarnaast zijn de daders bekenden (niet-familieleden) in 27,6%, van gemiddeld 30 jaar.

4. Discussies en bevindingen van de rondetafel

Thematisch kunnen de discussies en bevindingen van de rondetafel als volgt samengevat worden.

4.1. Sensibilisering en preventie

Jongeren en volwassenen schijnen vaak niet te beseffen of te weten waar de grenzen liggen van wat toelaatbaar is. De onzekerheid en onwetendheid bij een deel van de bevolking mag niet onderschat worden. Er ligt een belangrijke taak bij het onderwijs om jongeren seksueel onderricht te geven, en bij de overheden om preventiecampagnes op te zetten.

4.2. Specialisatie

De politie is op dit moment doorgaans de eerste instantie waar een vermoed slachtoffer dat aangifte doet, terecht komt. Een kwalitatief onthaal bij en onderzoek door de politie zijn dan ook cruciaal voor het verder verloop. Een eerste contact van slechte kwaliteit kan leiden tot het fenomeen van secundaire victimisatie.

Er bestaan richtlijnen en protocollen, maar de toepassing in de praktijk kan altijd verbeterd worden.

Alle deskundigen zijn het er over eens dat de politie-inspecteurs die het onderzoek voeren, best over een aantal bijzondere eigenschappen en capaciteiten beschikken. Zij moeten een uitgebreide vorming hebben gehad en moeten zich voortdurend kunnen bijscholen.

Maar dit geldt ook voor alle volgende ketenpartners. Ook de forensische verpleegkundigen, (wets)dokters, andere gerechtsdeskundigen (zoals psychologen en psychiaters), parketmagistraten, onderzoeksrechters en correctionele rechters moeten (bij)geschoold zijn.

Wat vorming betreft, stelt men vast dat er relatief weinig magistraten zijn die de gespecialiseerde vorming die het Instituut voor Gerechtelijke Opleiding (IGO) aanbiedt, volgen of kunnen volgen. Het IGO wordt geconfronteerd met wettelijke beperkingen zodat niet alle nuttige of noodzakelijke vormen verplicht gemaakt kunnen worden.

4.3. Onderzoekstechnieken

Herhaaldelijk werd de nadruk gelegd op de meerwaarde of zelfs noodzaak om “zorg” te combineren met het eigenlijke “onderzoek”. De proefprojecten “Zorgcentra Seksueel Geweld” (ZSG) komen aan die bekommernis tegemoet en werken drempelverlagend. (zie verder)

De experts zijn het er over eens dat het zogenaamde “cognitief verhoor”⁴ en het audiovisueel verhoor bijzondere goede technieken zijn die zowel voor slachtoffers als daders toegepast kunnen worden.

⁴ Deze techniek is ontwikkeld door Amerikaanse psychologen. De context dient als aanknopingspunt voor het ophalen van de herinnering. Verschillende strategieën worden ingezet om iemand te helpen de herinnering op te halen. Men probeert te voorkomen dat de getuige hiaten in zijn geheugen invult door gebruik te maken van kennischema's en stereotypen waardoor de herinnering kan worden vertekend.

Daarnaast moeten ook alle andere technische en wetenschappelijke methoden benut worden. Dat kan dan gaan over een doorgedreven sporenonderzoek van de plaats delict, een lichaamsonderzoek op het slachtoffer en de vermoede dader (niet alleen door middel van de geactualiseerde SAS-kits⁵, maar ook via een ruimer onderzoek naar biologische sporen of letsels), polygraaftests (waaraan de dader en – in sommige gevallen – zelfs het slachtoffer worden onderworpen), gedragsanalyses en – niet te vergeten – bevraging van andere personen (familieleden, kennissen van dader en slachtoffer).

Klassiek is het zogenaamde “geloofwaardigheidsonderzoek” van het slachtoffer. Innovatiever is de idee om ook een uitgebreider onderzoek te doen naar het psychologisch profiel van het slachtoffer én de dader.

De controle van de variabele factor ‘tijd’ verschilt naargelang de dader bekend is of nog niet werd geïdentificeerd. In het eerste geval moet het onderzoek de tijd krijgen om de bewijselementen diepgaander te onderzoeken. Als de dader onbekend is, is de tijd van essentieel belang om onmiddellijk na de feiten zo veel mogelijk bewijs te verzamelen.

4.4. Opvang en zorg

Het verzamelen van bewijsmateriaal, liefst zo kort mogelijk na de feiten, is van het grootste belang. Maar de zorg voor het slachtoffer en de begeleiding van de veroordeelde dader is eveneens van zeer groot belang.

De Zorgcentra Seksueel Geweld (ZSG) zetten het concept “holistische zorg” om in de praktijk. In de ZSG wordt op een professionele manier eventuele (biologische) sporen gevrijwaard en bewaard, en wordt het slachtoffer opgevangen. Indien hij/zij het wenst, is er begeleiding bij het indienen van een formele klacht.

In een ZSG werken dus verschillende disciplines samen: een gespecialiseerde verpleegkundige, een arts, een sociaal assistent ... ⁶

De praktijk van de bestaande Zorgcentra toont de kwaliteit van de zorg voor het slachtoffer, zowel op persoonlijk vlak als op het vlak van het gerechtelijk onderzoek.

Ook later moet het slachtoffer ondersteund worden. Het parket kan proactief een beroep doen op slachtofferzorg, bijvoorbeeld om bijstand te verlenen vóór en nadat een parketmagistraat beslist heeft welke richting hij/zij zal geven aan het strafonderzoek. Slachtofferhulp kan ook bijstand verlenen wanneer de zaak voorkomt voor de rechtbank.

⁵ Seksuele Agressie Set

⁶ Zie ook : <https://www.seksueelgeweld.be/zorgcentra-na-seksueel-geweld-wat-voor-wie-waar>

4.5. Toestemming en stereotypen

Seksueel grensoverschrijdend gedrag gaat vaak gepaard met dwang. Het is aan het openbaar ministerie om aan te tonen dat de vermoede dader seksuele handelingen gesteld heeft zonder de toestemming van de andere. Het hele onderzoek draait er vaak om een antwoord te vinden op deze cruciale vraag. Deze moeilijke bewijslast zorgt ervoor dat sommige slachtoffers het gevoel hebben dat zij niet als dusdanig erkend worden.

Een neutrale, maar luisterende houding van de onderzoekers (politie en deskundigen) en de magistraten is essentieel om geen eigen inkleuring te geven aan wat is gebeurd. Dat betekent dat alle ketenpartners zich minstens bewust moeten zijn van eigen “vooroordelen” en op de hoogte moeten zijn van de laatste wetenschappelijke ontwikkelingen. Al te vaak lijken een aantal professionals zich te laten (mis)leiden door stereotypen en doen ze onbewust aan *victim blaming*.

Hierna volgen enkele (!) stereotypische benaderingen die op de rondetafel tegengesproken werden:

Stereotypen	In werkelijkheid
Het geheugen slaat traumatische ervaringen gedetailleerd op.	Elke persoon verwerkt een trauma op zijn of haar manier. Het geheugen is geen harde schijf. Zeker wanneer er sprake is van een posttraumatische stressstoornis spelen bijzondere beschermingsmechanismen.
Een slachtoffer is in staat om zich te verweren tegen seksueel geweld.	Het is onvoorspelbaar hoe een persoon reageert op zulke feiten. Vaak gaat het om een vecht- of vlucht- of bevriezingsreflex. Ook andere beschermingstechnieken (meedoen om erger te vermijden) zijn perfect mogelijk.
Een slachtoffer kan aanleiding geven tot seksueel geweld door gedrag, kleding, uitspraken.	In welke mate kunnen of mogen dergelijke contextuele factoren meespelen in de beoordeling of er seksueel geweld was?
Een voorgeschiedenis van het slachtoffer is relevant voor de geloofwaardigheid.	In welke mate is een voorgeschiedenis relevant voor de beoordeling van nieuwe verklaringen? Beïnvloedt een verslaving de geloofwaardigheid?
Elk slachtoffer dient spoedig klacht in.	Elke persoon verwerkt een trauma op zijn of haar manier en tijd. Vele slachtoffers moeten voor zichzelf al vele drempels over om de stap te kunnen zetten naar een aangifte.
Toestemming kan afgeleid worden uit reacties van opwinding.	Lichamelijke reacties die geassocieerd worden met opwinding zijn perfect mogelijk, ook zonder toestemming.
“Nee” kan ook “ja” zijn ; “ja” in het begin is “ja” voor al wat volgt.	Een toestemming bij het begin kan worden ingetrokken en dat moet worden gerespecteerd.

4.6. Nieuwe pistes

Op de rondetafel is gepleit voor een opwaardering van de “psychologische bewijzen”, die gebaseerd zijn op persoonlijkheidsonderzoeken. Ook een screening van de omstandigheden, de mate van shock, de nabijheidsrelatie tussen slachtoffer en dader, de sociale hiërarchie, kan eveneens elementen van bewijs opleveren.

Het is ook belangrijk om rekening te houden met de ontwikkeling van de verschillende vormen die seksueel geweld kan aannemen. Toen een voorontwerp van wet aan de experts werd voorgelegd, was een van de reacties dat de hypothese niet gedekt wordt dat een dader het slachtoffer dwingt om seksuele handelingen bij zichzelf te stellen.

Enkele experts stelden ook het principe in vraag dat het openbaar ministerie het gebrek aan toestemming moet aantonen. Men kan zich een systeem inbeelden waarbij de vermeende dader zou moeten aannemelijk maken dat hij of zij gehandeld heeft met toestemming van de ander.

Een dergelijk systeem met omkering van de bewijslast houdt uiteraard een aantal risico's in geval van valse aangiften. Volgens een van de deelnemers blijkt 7,5 % van de aangiften vals te zijn.

DEEL II

VISIE EN AANBEVELINGEN VAN DE HRJ

1. Visie van de HRJ

Onze samenleving is zich er steeds meer van bewust dat ieders intimiteit en seksualiteit moet worden gerespecteerd. Goede manieren en goed gedrag zouden moeten volstaan, maar toch worden er dagelijks aanvallen gepleegd op de intieme en seksuele integriteit van veel mensen. Dit is niet aanvaardbaar.

Het strafrecht van vandaag is haast per definitie dader-georiënteerd. Mede daardoor staan vele slachtoffers niet echt op het voorplan en krijgen hun verzuchtingen niet de aandacht die ze verdienen. Zeker voor slachtoffers van seksueel geweld kan dit leiden tot bijkomende trauma's. Hoewel het algemeen bewustzijn bij politie en justitie positief veranderd is, legt het systeem nog al te vaak hoge drempels. Zo blijft het probleem bestaan en leidt dit tot onnoemelijke maatschappelijke (en economische) schade.

Indien het de maatschappij menens is om dit probleem op te lossen, heeft dit consequenties. Een kwaliteitsvolle aanpak van seksueel geweld vergt een groter bewustzijn bij iedereen, en allicht ook voldoende personele en financiële middelen.

Als het gaat over wederzijdse toestemming om seks te hebben, lijken bij velen misverstanden te bestaan. Voor het onderwijs en de overheid ligt een belangrijke opdracht om de "seksuele geletterdheid" preventief te vergroten.

Welzijn en justitie moeten de handen aan de ploeg slaan om seksueel geweld aan te pakken en zo mogelijk uit te roeien. De waarheid achterhalen moet gepaard gaan met een integrale zorg voor het slachtoffer. Nabijheid van deze kwaliteitsvolle zorg verlaagt de drempels. Van bij de start van een gerechtelijke procedure moeten slachtoffers en daders van nabij opgevolgd en begeleid worden.

Kwaliteit vergt specialisatie (en dus een grondige opleiding) van alle ketenpartners.

Wetgeving die het kader biedt om seksueel geweld te bestrijden moet helder en effectief zijn. Iedereen moet weten wat kan en wat niet. Respect voor de rechten van de verdediging van verdachten mag geen drempel opwerpen voor een bijzondere plaats voor de slachtoffers voor wie praktische, financiële en psychologische drempels zoveel als mogelijk moeten weggewerkt worden.

2. Aanbevelingen

2.1. Aan de leden van de federale regering en de regeringen van de deelstaten

- A. Breid de zorgcentra seksueel geweld uit. Zet informatiecampagnes op over deze Centra.
- B. Stimuleer netwerken en samenwerkingen om in alle politiezones een permanentie te hebben van gevormde zedeninspecteurs.
- C. Bouw het audiovisueel verhoor en de modernste verhoortechnieken verder uit en pas het algemeen toe in zedenzaken.
- D. Zet nog meer in op een kwaliteitsvolle seksuele opvoeding in het onderwijs en organiseer informatiecampagnes.

2.2. Aan de wetgever (en/of de federale regering)

- E. Los het tekort aan medische en psychologische gerechtsdeskundigen op. (Verschillende denkpistes zijn mogelijk: uitbouw van het NICC of een ander expertisecentrum met een (regionaal?) netwerk van permanent beschikbare en grondig gevormde deskundigen in dienst van de overheid, het verhogen van de loonbarema's voor externe deskundigen na een strenge selectie ...).
- F. Overweeg een fundamentele hervorming van de wetsartikelen over zedendelicten. Leg de nadruk op de seksuele autonomie van elke persoon. Onderstreep dat seksualiteit de toestemming vereist van alle betrokkenen.
- G. Onderzoek de kwestie van de bewijslast van het ontbreken van toestemming.
- H. Onderzoek of een wijziging van de benaming "verkrachting" naar een neutralere term in de wet zou kunnen leiden tot meer bekentenissen van daders.
- I. Overweeg of het wettelijk mogelijk is om in zedenzaken van de behandeling met gesloten deuren de algemene regel te maken en van de openbare behandeling de uitzondering.

2.3. Aan de minister van justitie en het college van procureurs-generaal

- J. Maak van de aanpak van seksueel geweld een hogere prioriteit van het nationaal veiligheidsplan.
- K. Zorg voor een grondige opvolging van de toepassing van de meest recente richtlijnen over de aanpak van seksueel geweld en over de inschakeling van slachtofferhulp.
- L. Stimuleer het gebruik van psychologische screenings van slachtoffers en daders.
- M. Moedig de magistraten van het openbaar ministerie aan om slachtoffers van seksueel geweld persoonlijk en zonder verwijl op de hoogte te stellen van richtinggevende beslissingen.
- N. Stimuleer de magistraten van het openbaar ministerie om beslissingen tot sepot van zedenzaken zo mogelijk mondeling toe te lichten aan het slachtoffer en om bijzondere aandacht te geven aan de bewoordingen en de redenen van de schriftelijke kennisgeving van het sepot aan het slachtoffer.

2.4. Aan het College van het openbaar ministerie, het College van de hoven en rechtbanken en het instituut voor gerechtelijke opleiding

- O. Stimuleer de magistraten om een doorgedreven vorming op het vlak van seksueel geweld te volgen.
- P. Breid zo nodig het aanbod van vormingen uit, en leg de nadruk op multidisciplinariteit en inzichten uit niet-juridische wetenschappen.
- Q. Stimuleer door deze vormingen de magistraten om oog te hebben voor details om een zedenzaak te behandelen met de nodige neutraliteit.
- R. Maak de magistraten ervan bewust dat ze de nodige menselijkheid aan de dag moeten leggen tegenover slachtoffers en vermeende daders, door alle betrokken personen op hun gemak te stellen en ze te informeren over het verloop van een terechtzitting. Beveel de magistraten aan om het nodige te doen om zoveel mogelijk ontmoetingen tussen slachtoffer en dader (bv. in de wachtzaal) te vermijden.

2.5. Aan de opleidingsverantwoordelijken van de advocatuur

- S. Stimuleer de advocaten om een doorgedreven vorming op het vlak van seksueel geweld te volgen.
- T. Breid zo nodig het aanbod van vormingen uit.
- U. Leg bij de vorming de nadruk op multidisciplinariteit en inzichten uit niet-juridische wetenschappen.
- V. Stimuleer de advocaten om te bewaken dat alle gerechtelijke actoren oog hebben voor details om een zedenzaak te behandelen met de nodige neutraliteit maar ook veel menselijkheid. Bewaak de ondersteuning van de vermoede slachtoffers, vermijd zo mogelijk ontmoetingen tussen slachtoffer en dader (bv. in de wachtzaal), stel alle betrokkenen op hun gemak en informeer alle betrokkenen over het verloop van een zitting, enz.

3. Bedankingen

De VAOC dankt de experts voor hun gewaardeerde en geëngageerde deelname aan de rondetafel. Een bijzondere dank gaat naar mevrouw Liesbet Stevens, die ook betrokken was bij de voorbereiding van de rondetafel.

De werkgroep “bestrijding en aanpak van seksueel geweld” van de VAOC bestond uit:

Christian Denoyelle	Voorzitter
Carl Bergen	Lid van de HRJ – substituut-procureur-generaal te Gent
Hilde Melotte	Lid van de HRJ – advocaat
Frédéric Ureel	Lid van de HRJ – advocaat
Aube Wirtgen	Lid van de HRJ – hoogleraar VUB en advocaat
Nathalie De Bonte	Auditeur bij de HRJ ⁷

⁷ Met dank ook aan mevrouw Sabine Poelaert (eerste auditeur bij de HRJ), Sophie Steeno (administratief assistente) voor de administratieve bijstand en de heer Kevin Verhoeven (assistent ICT) voor de technische bijstand tijdens de rondetafel. Ook dank aan de andere leden van het personeel die gezorgd hebben voor het welslagen van deze rondetafel.

Bijlagen

1. **Proces-verbaal van het rondetafelgesprek van 18 oktober 2018**

**Procès-verbal de la table ronde « Violences
Sexuelles » du 18 octobre 2018**

Présents :

Mesdames et Messieurs XXX

Rapporteurs : Nathalie De Bonte, Sabine Poelaert et
Sophie Steeno

**Notulen van het rondetafelgesprek over “Seksueel
Geweld” van 18 oktober 2018**

Aanwezig:

De dames en heren XXX

Notulanten: Nathalie De Bonte, Sabine Poelaert en
Sophie Steeno

La réunion est ouverte à 13h30

De vergadering wordt om 13.30 uur geopend

La table ronde sur les « violences sexuelles » est un projet mené par la Commission d’avis et d’enquête réunie (CAER) qui fait suite à la condamnation de l’Etat belge par la Cour européenne des droits de l’Homme pour le classement sans suite d’une plainte pour viols et attentats à la pudeur sans qu’une enquête soit menée de façon sérieuse et approfondie.

Le nombre de classements sans suite étant élevé, l’objectif de la table ronde est d’émettre des recommandations en vue de réduire celui-ci.

L’objectif du CSJ est de rédiger un rapport comportant des recommandations. Avant toute publication, la CAER soumettra son projet de rapport aux experts afin de recueillir leurs observations.

1. Premier Casus

En ce qui concerne la manière dont la déposition a été recueillie par la police, 75% des personnes présentes estiment qu’on peut mieux faire et 25% la jugent comme n’étant pas bien du tout.

Parmi les critiques négatives figurent le contenu de la déposition qui est jugé trop succinct, ainsi que l’attitude du policier qui semble manquer de technique, faire preuve d’agacement, accuser la victime de changer de

Het rondetafelgesprek over “Seksueel Geweld” is een project van de Verenigde Advies- en Onderzoekscommissie (VAOC), nadat het Europees Hof van de Rechten van de Mens de Belgische Staat heeft veroordeeld omdat een klacht wegens verkrachtingen en aanranding van de eerbaarheid was geseponneerd zonder dat er een ernstig en grondig onderzoek was gevoerd.

Omdat er veel zaken worden geseponneerd, heeft dit rondetafelgesprek tot doel om aanbevelingen te formuleren om dat aantal seponneringen terug te dringen.

De HRJ wil een verslag met aanbevelingen opstellen. Vooraleer iets wordt gepubliceerd, zal de VAOC haar ontwerpverslag aan de deskundigen voorleggen om hun bedenkingen te horen.

1. Eerste casus

In verband met de manier waarop de politie de klacht optekent, menen 75% van de aanwezigen dat het beter kan, en menen 25% van hen dat die manier helemaal niet goed is.

De negatieve kritieken zijn (onder andere) de inhoud van de verklaring (die te beknopt wordt bevonden), en de houding van de politieagent die techniek lijkt te missen,

version et avoir déjà un avis sur le dossier. Le policier ne maîtrise pas les raisons pour lesquelles les versions divergent ou paraissent diverger (moments différents, ressentis différents, ...).

Une check-list ne paraît pas une solution adéquate, car elle limite la créativité. La solution réside dans la formation/sensibilisation. En première ligne, la victime doit être reçue par des professionnels avec un profil particulier.

La victime présente des troubles mnésiques évidents (certains souvenirs sont clairs ; d'autres, pas) pouvant être attribués, par exemple, à une soumission chimique ou à une dissociation péritraumatique. Il est donc nécessaire de disposer de policiers formés à ce type de troubles qui expliquent la situation et ainsi pouvoir diriger la victime vers une prise en charge adéquate par des personnes spécialisées, notamment pour l'évaluation psychologique.

L'attitude de l'agent en première ligne pouvant jouer un rôle sur la manière dont la victime va réagir lors de son audition renforce l'idée de l'utilité de suivre une formation de sensibilisation aux violences sexuelles (« *Ce n'est pas parce qu'il n'y a pas de (trace de ?) violence que rien ne s'est passé...* »).

Il est en effet important pour la suite de la procédure de laisser la victime s'exprimer librement (faire un récit « libre ») afin d'obtenir des procès-verbaux de meilleure qualité et éviter d'avoir définitivement ? dans le dossier un procès-verbal initial pouvant mettre en doute la crédibilité de la victime.

Le set d'agression sexuelle (SAS) contient 3 pages d'explications pour les policiers qui doivent intervenir dans l'urgence. Les consignes sont claires et précises, et indiquent ce que doit contenir le PV. On parle alors « d'entretiens cognitifs ». Il s'agit d'entretiens basés essentiellement sur l'écoute, permettant d'obtenir quatre fois plus d'informations que lors des entretiens « classiques ».

L'importance de l'empathie dont doit faire preuve la police et l'existence d'une vraie prise en charge de la victime sont soulignées, car si l'audition est prise à la légère, la personne est encore davantage victimisée.

Les auditions filmées constituent également un outil très intéressant même pour les majeurs, car elles dispensent de la prise de notes pendant l'audition. Ce type d'audition donne une plus grande liberté pour mener

die blijkt geeft van ergernis, die het slachtoffer ervan beschuldigd dat die zijn versie verandert, en die al een mening heeft over de zaak. De politieagent is niet vertrouwd met de redenen waarom versies verschillen of lijken te verschillen (verschillende momenten, andere beleving, ...)

Een checklist lijkt geen gepaste oplossing, want dat beperkt de creativiteit. De oplossing ligt in opleiding/ sensibilisering. Het slachtoffer moet in de eerste lijn worden opgevangen door professionele medewerkers met een specifiek profiel.

Het slachtoffer vertoont evidente geheugenstoornissen (bepaalde herinneringen zijn helder, andere niet) ingevolge, bij voorbeeld, de toediening van chemische stoffen en een peritraumatische dissociatie. Daarom moet men over politieagenten beschikken die opgeleid zijn voor types stoornissen die de situatie verklaren en die het slachtoffer daardoor kunnen doorverwijzen naar een gepaste opvang door gespecialiseerde mensen, zeker voor de psychologische evaluatie.

Dat de houding van de agent in de eerste lijn een invloed kan hebben op de manier waarop het slachtoffer tijdens het verhoor kan reageren, versterkt het idee dat het nuttig is een opleiding 'sensibilisering voor seksueel geweld' te volgen ("*Dat er geen (spoor van) geweld is, betekent niet dat er niets gebeurd is...*")

Het is immers voor de verdere procedure belangrijk dat het slachtoffer zich vrij kan uitspreken (een "vrij relaas" geven), om kwalitatief betere processen-verbaal te hebben en te vermijden dat men in het dossier definitief met een aanvankelijk PV zit dat de geloofwaardigheid van het slachtoffer in twijfel kan trekken.

De Seksuele Agressie Set (SAS) omvat drie bladzijden met toelichtingen voor de politiemensen die dringend moeten optreden. De richtlijnen zijn helder en precies, en vermelden welke elementen in het PV moeten worden opgetekend. Men spreekt dan over "cognitieve gesprekken". Het gaat om gesprekken die vooral gebaseerd zijn op het luisteren, waarmee men vier keer meer informatie kan bekomen dan bij "klassieke" gesprekken.

Er wordt benadrukt hoe belangrijk het is dat de politiemans zich empathisch opstelt en dat het slachtoffer echt wordt opgevangen, want als het verhoor lichtzinnig wordt opgevat, wordt de persoon nog meer tot slachtoffer gemaakt.

Ook een videoverhoor is een erg interessant instrument, ook voor meerderjarigen, omdat er dan geen aantekeningen moeten worden gemaakt tijdens het verhoor. Dit

l'interrogatoire et lui donne une dimension plus humaine. Le PV qui en résulte est bien meilleur et donne un meilleur matériel.

L'exemple est pris d'une intervention des services de police durant la nuit. Comment prendre la déposition de la victime de la meilleure manière possible tout en poursuivant l'auteur qui se trouve peut-être encore dans les environs ?

La question est posée de savoir si la création d'un pool d'inspecteurs spécialisés dans les faits de mœurs et joignables 24H/24 est possible. De même, les magistrats de garde devraient disposer d'une formation de base en la matière. Une réception maladroite de la victime entraîne une perte d'informations et un risque de victimisation secondaire.

Il serait intéressant de prévoir un système de collaboration entre les zones de police pour créer une permanence de policiers adéquatement formés (Les moyens actuels ne permettent pas d'en avoir pour chaque zone de police, surtout les plus petites).

Tout le monde regrette le manque de temps, de moyens humains et matériel pour pouvoir davantage faire usage du support audio-visuel et la difficulté posée par l'obligation légale de retranscrire l'intégralité de l'audition, qui se révèle lourde et chronophage.

Par ailleurs, les magistrats n'ont pas le temps de visionner les enregistrements, qui donnent pourtant beaucoup de renseignements (notamment, non verbaux).

Pour pallier au manque de matériel, on suggère de prévoir un kit audio-vidéo disponible dans chaque division. Actuellement, les problèmes suivants se posent :

- Il n'y a ni rétroprojecteur ni écran dans les palais de justice ;
- La configuration des salles d'audience n'est pas adaptée ;
- Les fichiers sont cryptés.

Les vidéos ne sont utilisées qu'en cas de contestation. On relève l'importance d'également posséder le matériel nécessaire dans le local destiné aux pièces à conviction, pour les avocats.

On parle également des « Centres SAS ». Il s'agit de centres regroupant des médecins, gynécologues etc. permettant d'effectuer les prélèvements et de réaliser les analyses ADN de la meilleure manière possible.

Les « Centres de Soins » quant à eux, permettent d'effectuer des examens toxicologiques et des prélève-

ments. Le type de verhoor geeft meer vrijheid om het gesprek te voeren en maakt het ook menselijker. Het PV van dat verhoor blijkt stukken beter, en geeft beter materiaal.

Men geeft het voorbeeld van een nachtelijke interventie van de politie. Hoe kan men de verklaring van het slachtoffer zo goed mogelijk optekenen, terwijl men achter de dader aan gaat, die misschien nog in de buurt is?

Men vraagt om het mogelijk is een pool inspecteurs samen te stellen die gespecialiseerd zijn in zedenfeiten en die 24u/24 bereikbaar zijn. Ook de magistraten met wachtdienst zouden een basisopleiding terzake moeten genieten. Een onhandig onthaal van het slachtoffer maakt dat informatie verloren gaat, en dreigt het slachtoffer een tweede keer te treffen.

Het zou interessant zijn een samenwerkingsmechanisme tussen de politiezones te voorzien, om een permanentie te verzorgen van gepast opgeleide politiemensen (met de huidige middelen kan er niet in elke Politiezone een zijn, zeker niet in de kleinere zones).

Iedereen betreurt het gebrek aan tijd, mankracht en materieel om meer audiovisuele informatiedragers te kunnen gebruiken, en kijkt op tegen de moeilijkheid die volgt uit de wettelijke verplichting om het verhoor integraal uit te schrijven, wat een moeizaam en tijdrovend werk is.

De magistraten hebben niet de tijd om de opnames te bekijken, hoewel die veel informatie bevatten (met name non-verbale informatie).

Om het gebrek aan materiaal op te vangen, suggereert men om in elke afdeling een audio- en videokit te voorzien. Momenteel stuit men op de volgende problemen:

- in de justitiepaleizen hangen geen beamers, noch schermen;
- de indeling van de zittingzalen is er niet op voorzien;
- De bestanden zijn geëncrypteerd;

De videobeelden worden enkel gebruikt als er een betwisting is.

Men merkt op dat het ook belangrijk is om in het nodige materiaal ter beschikking te hebben in het lokaal met de overtuigingsstukken, voor de advocaten.

Men spreekt ook over "SAS-centra". Dat zijn centra waar artsen, gynaecologen, enz. samenzitten, zodat stalen en DNA-analyse optimaal kunnen worden genomen.

In de "Zorgcentra" daarentegen kunnen toxicologische onderzoeken worden verricht en stalen worden genomen. (vb. "sporen" van fysiek contact (vb. speeksel, enz.)

ments (exemple : « traces » de contacts physiques (salive etc.). Suivant les différentes techniques du plan par étapes, il est possible d'effectuer des prélèvements ciblés. (S'agit-il du manuel reprenant les différentes étapes à suivre qui ne serait pas mis en œuvre dans la pratique ? De quel manuel s'agit-il ?)

Il n'y a pas de contrainte liée au délai dans la procédure sachant que les prélèvements peuvent être effectués directement mais être examinés ultérieurement.

Dans les centres d'aide, les victimes reçoivent également des informations, notamment pour porter plainte.

Idéalement, tous les services à la victime de violences sexuelles devraient être groupés.

Il faut également garder à l'esprit que les spécialistes formés à l'approche des violences sexuelles doivent conserver leur expérience. Si cela constitue moins de 80% de leurs activités, ils la perdent.

Si l'on pense souvent aux traces sur le corps et les vêtements, on pense moins aux traces sur les lieux des faits. Les déclarations de la victime permettent parfois d'en retrouver (mégot de cigarette – traces ADN).

En ce qui concerne la formation en matière de délinquance sexuelle, l'IFJ souligne que les participants sont essentiellement des magistrats de parquet. Cela devrait également concerner les juges du fond et les juges d'instruction, mais ils déclarent disposer de trop peu de temps. Le directeur de l'IFJ souligne que la loi prévoit que les magistrats ont le droit de participer à 5 journées de formation par an, mais cela ne signifie pas que l'on libère du temps pour qu'ils puissent jouir de ce droit. Il devrait peut-être exister une obligation de formation (Élément pour une recommandation ? Statut social du magistrat ?)

On précise que le contenu de la formation devrait porter moins sur le droit lui-même que sur la compréhension des disciplines connexes au droit telles les conséquences d'un traumatisme sur la mémoire, le déroulement d'une audition, les possibilités d'enquête, etc.

L'Institut de Formation Judiciaire a organisé 2 formations. L'une destinée aux débutants dans laquelle l'aspect juridique peu abordé a laissé la place à l'intervention d'un tiers « spécialiste-victime » et un tiers « spécialiste-auteur ». Cela a permis de combattre la manière dont les faits de mœurs peuvent parfois être perçus.

En ce qui concerne la délinquance sexuelle, il existe une formation de base qui reprend tout ce qui peut être utile pour l'instruction judiciaire.

Volgens de diverse technieken van het stappenplan, kan men gerichte staalnamen verrichten. (Is dat de handleiding met de diverse stappen die men moet volgen, en die in de praktijk niet zou worden gevolgd? Over welke handleiding gaat het?).

Er is geen druk m.b.t. de termijn in de procedure: de stalen kunnen meteen worden genomen, maar achteraf worden onderzocht.

In de zorgcentra krijgen de slachtoffers ook informatie, met name om een klacht neer te leggen.

Idealiter zouden alle diensten voor slachtoffers van seksueel geweld moeten worden gegroepeerd.

We moeten ook in het achterhoofd houden dat de specialisten die opgeleid zijn om seksueel geweld, hun expertise moeten behouden. Als ze minder dan 80% van hun tijd in die niche actief zijn, verliezen ze die expertise.

Ook al denkt men vaak aan sporen op het lichaam en kleding, men denkt minder aan de sporen op de plaats van de feiten. Soms kan men sporen terugvinden op basis van de verklaringen van het slachtoffer (een sigarettenpeuk – DNA-sporen).

In het kader van de opleiding inzake seksueel geweld, wijst het IGO erop dat vooral parketmagistraten eraan deelnemen. Ook de bodemrechters en de onderzoekrechters zouden moeten worden aangesproken, maar die verklaren dat ze te weinig tijd hebben. De directeur van het IGO benadrukt dat de wet voorziet dat de magistraten het recht hebben om elk jaar 5 dagen opleiding te volgen, maar dat betekent niet dat ze tijd vrijmaken om van dat recht gebruik te maken. Misschien zou er een verplichting moeten zijn om opleidingen te volgen (element voor een aanbeveling? Sociaal statuut van de magistratuur?)

Men verduidelijkt dat de opleiding niet zozeer zou moeten gaan over het recht zelf, maar eerder over het inzicht in materies die met het recht samenhangen, zoals de gevolgen van een trauma op het geheugen, het verloop van een verhoor, de onderzoeksmogelijkheden, enz.

Het IGO heeft 2 opleidingen georganiseerd. De ene (gericht op beginners, en waarin het juridische aspect minder aan bod kwam) liet ruimte voor het optreden van een derde "specialist-slachtoffer" en van een derde "specialist-dader". Daarmee ging men in tegen de manier waarop zedenfeiten soms worden gepercipieerd.

Voor seksueel geweld bestaat er een basisopleiding, die alles omvat wat voor het gerechtelijk onderzoek nuttig kan zijn.

Des formations distinctes existent en ce qui concerne les techniques d'enquête.

Les groupes cibles de la formation sont les magistrats, les juristes, les référendaires et les criminologues.

Il existe aussi une formation continue.

Un nombre croissant de victimes désirent participer à l'enquête. Il faudrait, dans cette optique, permettre à l'avocat d'accéder plus facilement au dossier parquet, pour qu'il puisse demander des devoirs d'enquête.

2. Deuxième Casus:

« Cour d'appel –Viol dans un kot – Suspect connu ivre – Acquittement »

A la question de savoir si la décision aurait été différente si l'enquête avait été menée autrement, les personnes invitées répondent « oui » à 56%.

En effet, les stéréotypes présents jouent en défaveur de la victime : on la dit hébétée sans en chercher la cause ; on ne mentionne pas la position de l'agresseur vis-à-vis de la victime (s'agit-il d'un ami ?) ; l'entourage présente l'auteur comme n'ayant jamais fait de mal à personne (or, c'est ce que l'entourage proche dit souvent des serial killers). Le comportement de la victime est présenté comme étant presque une justification de son agression (séduction, provocation,...).

L'acquittement peut s'expliquer par l'absence de preuve du non consentement de la victime et par le principe de la présomption d'innocence. Le refus de consentement doit être perceptible dans le chef de l'auteur, d'où la nécessité d'avoir tous les éléments du dossier.

Toutefois, l'arrêt aurait pu être libellé différemment, dans le sens suivant : « On ne peut pas dire que la personne n'a rien vécu, qu'elle n'est pas victime, mais on ne peut pas le dire avec certitude. ». En l'occurrence, il y a des attendus blessants que l'on pourrait s'épargner.

On relève qu'une évaluation psychologique de la victime permet d'évaluer sa crédibilité et la vraisemblance des faits qu'elle allègue. Ceci est peu réalisé avec les auteurs.

Daarnaast bestaan er aparte opleidingen voor de onderzoekstechnieken.

Doelgroepen van de opleiding zijn de magistraten, de juristen, de referendarissen en de criminologen.

Er bestaat ook een permanente vorming.

Steeds meer slachtoffers willen aan het onderzoek meewerken. In die optiek zou de advocaat gemakkelijker toegang moeten kunnen krijgen tot het dossier van het parquet, zodat hij onderzoeksplichten kan vragen.

2. Tweede casus

“Hof van Beroep – verkrachting in een kot – Dronken, gekende verdachte - vrijspraak”.

Op de vraag of de beslissing anders zou zijn geweest als het onderzoek anders was gevoerd, antwoordt 56% van de aanwezigen “ja”.

De aanwezige stereotypen spelen immers in het nadeel van het slachtoffer: men zegt dat ze versuft was, zonder na te gaan waarom; men vermeldt niet welke positie de agressor had tegenover het slachtoffer (was het een vriend?); de omgeving stelt de dader voor als een mens die nooit iemand kwaad heeft gedaan (maar dat zegt de omgeving vaak over seriemoordenaars). Het gedrag van het slachtoffer wordt haast voorgesteld als een verantwoording voor zijn agressie (verleiding, uitlokking, ...).

De vrijspraak kan worden verklaard doordat er geen bewijs is dat het slachtoffer niet instemde en door het beginsel van het vermoeden van onschuld. De dader moet de weigering van de instemming duidelijk kunnen merken; daarom is het noodzakelijk om alle elementen van het dossier te hebben.

Het arrest had anders kunnen verwoord zijn, in de volgende zin: “Men kan niet zeggen dat de betrokkene niets heeft meegemaakt, dat ze geen slachtoffer is, maar we kunnen het niet met zekerheid zeggen”. In dit concrete geval zijn er kwetsende verwachtingen die men zich zou kunnen besparen.

Men merkt op dat men via een psychologische evaluatie van het slachtoffer, haar geloofwaardigheid en de aannemelijkheid van de feiten die ze aanvoert, kan inschatten. Bij daders wordt dat weinig toegepast.

L'importance de procéder à une évaluation de l'auteur par des personnes formées spécialement à cet effet est soulignée sachant que, s'il y a bien eu viol, l'auteur qui est souvent une ancienne victime lui-même de violences sexuelles, choisit ses victimes suivant un profil « type ». Il faut pouvoir démontrer la mécanique. Cette évaluation psychiatrique doit se faire par des personnes formées à la problématique.

On précise que le rapport d'expertise psychiatrique est examiné dans la motivation au moment de la peine.

On remarque qu'il y a encore des progrès à faire au niveau de l'audition des auteurs, celle-ci ne faisant qu'une page, indications formelles comprises, dans le présent cas.

On ajoute que la décision d'un classement sans suite par rapport à un acquittement revêt toute son importance lorsqu'on sait qu'un dossier classé sans suite peut être rouvert s'il y a de nouveaux éléments à joindre au dossier contrairement à la décision d'acquiescement.

3. Avant-projet part. II du code criminel (projet d'article pour le nouveau code pénal)

Lorsqu'il est demandé aux personnes invitées de donner leur avis sur la disposition du projet d'article pour le nouveau code pénal, 19% l'estiment parfait, 75% pensent qu'on peut mieux faire et 6% le jugent comme n'étant pas bon du tout.

Une discussion a lieu concernant l'importance du « consentement ».

Il faut noter qu'un mineur de moins de 14 ans ne peut jamais avoir donné son consentement.

La notion de « consentement » est définie dans l'avant-projet, mais elle ne tient pas compte de la sidération ou d'une éventuelle « collaboration » de la victime pour éviter d'aggraver sa situation.

Il est question de pénétration, mais l'on n'envisage pas le cas où un homme est forcé à pratiquer une fellation à un autre homme, par exemple. Quid ?

On évoque la notion du « Fly (?) – Freeze – Fight » qui correspond à l'attitude que peut avoir la victime face à

Het belang om de dader te laten evalueren door speciaal daartoe opgeleide mensen, wordt hier benadrukt, vanuit het inzicht dat – als er een verkrachting is gepleegd – de dader die vaak zelf slachtoffer is geweest van seksueel geweld, zijn slachtoffers volgens een “type profiel” kiest. De logica daarachter moet men kunnen aantonen. Deze psychiatische evaluatie moet gebeuren door mensen die voor deze problematiek zijn opgeleid.

Men wijst erop dat het verslag van de psychiatische expertise wordt onderzocht in de motivatie, wanneer de strafmaat wordt bepaald.

Men merkt op dat het verhoor van de daders beter moet; in dit dossier is dat maar één bladzijde, formele mededelingen inbegrepen.

Men merkt op dat de beslissing tot seponering tegenover een vrijspraak belangrijk is: een geseponerd dossier kan worden heropend als er nieuwe elementen aan het dossier worden toegevoegd, wat na een vrijspraak niet kan.

3. Voorontwerp deel II van het strafwetboek (ontwerp van artikel voor het nieuwe strafwetboek)

Wanneer aan de genodigden hun mening wordt gevraagd over de bepaling van het ontwerpartikel voor het nieuwe strafwetboek, vindt 19% het perfect, 75% meent dat het beter kan en vindt 6% het helemaal niet goed.

Er wordt een discussie gevoerd over het belang van de “instemming”.

Men dient op te merken dat een minderjarige jonger dan 14 jaar nooit instemming kan geven.

Het voorontwerp definieert het begrip “instemming”, maar houdt geen rekening met het feit dat het slachtoffer in shock is, of eventueel “meewerkt” om te vermijden dat de situatie verergert.

Het artikel vermeldt penetratie, maar niet naar het geval waarin een man wordt gedwongen tot orale seks met een andere man. Wat dan?

Men verwijst naar het begrip “Fly (?) – Freeze – Fight”, wat beantwoordt aan de houding die het slachtoffer bij een

son agresseur lors d'une agression sexuelle. Le « Freeze » pouvant, à tort, passer pour un consentement de la victime.

4. Quelles recommandations pourraient être faites pour améliorer le système judiciaire et diminuer le nombre de dossiers classés sans suite ?

53% des dossiers classés sans suite le sont dans 92% des cas pour des raisons techniques (absence d'infraction, action publique éteinte, auteur inconnu...).

On rappelle qu'il vaut parfois mieux un classement sans suite qu'un acquittement, étant donné que le classement sans suite permet la réouverture du dossier si de nouveaux éléments apparaissent.

- Dispenser une formation de sensibilisation aux violences sexuelles à tous les acteurs judiciaires (police, experts, magistrats (parquet et instruction), surtout aux premiers intervenants;
- Accorder de l'importance à l'auteur également et procéder à son évaluation psychologique ainsi qu'à celle de la victime par des spécialistes, les preuves psychologiques étant aussi importantes que les preuves matérielles ;
- Entendre rapidement la victime ;
- Réformer le droit pénal (un élément moral plus large répondant davantage mieux aux victimes et d'en tenir compte et de réagir) ;
- Supprimer le terme « viol » dans le code pénal et le remplacer par « délit sexuel » afin d'éviter les préjugés et ce, même chez la victime ;
- Ancrer les Centres de Soins dans le paysage judiciaire afin de donner le sentiment aux victimes d'être prises en charge rapidement.
En outre, ces centres peuvent faciliter le dépôt de plaintes en veillant à ce que la collecte des pièces à conviction se fasse le plus rapidement possible et de la meilleure manière qui soit;
- Dispenser dans les écoles des formations concernant les relations, et ce dès le plus jeune âge (définition du consentement, qu'est-ce qui est acceptable ou non, etc.) ;
- Faire de la prévention ;
- Avoir une meilleure prise en charge technique en première ligne par une approche multidisciplinaire ;

seksuele agressie tegenover haar agressor kan aannemen. De "Freeze" kan ten onrechte als instemming van het slachtoffer worden opgevat.

4. Welke aanbevelingen zouden kunnen worden geformuleerd om het gerechtelijk apparaat te verbeteren en het aantal seponeringen terug te schroeven?

In 53% van de seponeringen wordt die beslissing (in 92% van de gevallen) om technische redenen genomen (geen misdrijf, uitdoving strafvordering, dader onbekend, ...)

Men herinnert eraan dat een seponering soms beter is dan een vrijspraak, omdat een geseponeerd dossier kan worden heropend als er nieuwe elementen opduiken.

- Een opleiding verstrekken om alle gerechtelijke actoren (politie, experts, magistraten (parket en onderzoek) te sensibiliseren voor seksueel geweld, zeker degenen die als eerste optreden;
- Ook belang hechten aan de dader en hem net zo goed als het slachtoffer psychologisch laten evalueren door specialisten, vermits de psychologische bewijzen even belangrijk zijn als de materiële bewijzen;
- Het slachtoffer snel verhoren;
- Het strafrecht hervormen (een ruimer moreel element dat meer tegemoetkomt aan de slachtoffers, er rekening mee houden, en reageren);
- De term "verkrachting" in het strafwetboek schrappen en vervangen door "seksueel misdrijf", om vooroordelen te vermijden, zelfs bij het slachtoffer;
- De Zorgcentra verankeren in het gerechtelijk landschap, om aan de slachtoffers het gevoel te geven dat ze snel worden opgevangen.
Bovendien kunnen die centra het neerleggen van een klacht faciliteren, en erop letten dat overtuigingsstukken zo spoedig mogelijk en zo goed mogelijk worden verzameld;
- In scholen opleidingen geven over relaties, en dat zo jong mogelijk (definitie van instemming, wat is wel of niet aanvaardbaar, enz.);
- Preventie;
- Een betere technische opvang in eerste lijn, door een multidisciplinaire aanpak;

- Augmentation des effectifs, avec un service de coaching dans les techniques d'audition;
- Organiser des pools de personnes spécialisées appelables, pour des prélèvements et des auditions rapides;
- Consentir des investissements en matériel et en personnel (en matière d'enregistrement des auditions, de disponibilité de locaux, de réalisation de prélèvements de meilleure qualité...);
- Attacher un médecin légiste au parquet
- Accorder de l'importance à l'empathie vis-à-vis des victimes et au professionnalisme;
- Uniformiser les pratiques dans tous les arrondissements;
- Pratiquer une approche holistique
- Dans la magistrature, nommer dans ces matières ceux qui les pratiquent volontiers.

5. Quelques mots clé ou éléments retenus lors de la table ronde:

Goodwill; formation; consentement; Centre de Soins; éducation; empathie; spécialisation; multidisciplinaire; violence; sexuel; sensibilisation; préjugés....

La réunion est clôturée à 17h00.

- Het personeelsbestand uitbreiden, met een coaching in verhoortechnieken;
- Pools organiseren van gespecialiseerde mensen die men kan oproepen, voor staalnamen en snelle verhoeren;
- Investeren in materiaal en personeel toestaan (voor de opname van verhoren, de beschikbaarheid van lokalen, kwalitatief betere staalnamen,);
- Een wetsgeneesheer aan het parket koppelen;
- Belang hechten aan de empathie met slachtoffers en aan professionalisme;
- De praktijken in alle arrondissementen eenvormig maken;
- Een holistische benadering hanteren;
- In de magistratuur: in deze zaken mensen aanstellen die dit soort zaken vrijwillig opnemen.

5. Enkele kernwoorden of elementen die tijdens het rondetafelgesprek werden onthouden

Goodwill; opleiding; instemming; Zorgcentrum; opvoeding; empathie; specialisatie; multidisciplinair; geweld; seksueel; sensibilisering; vooroordelen

De vergadering wordt om 17.00 uur beëindigd.

2. Cijfers en tabellen

A. Enkele cijfers van professor Boxho (vertaling)

HRJ – RONDETAFEL SEXUEEL GEWELD

18.10.2018

Prof. Philippe BOXHO

Als inleiding, teneinde het fenomeen van het seksueel geweld goed af te bakenen, heb ik een studie uitgevoerd die niet gepubliceerd werd, over twee jaar deskundigheid inzake seksueel geweld, over slachtoffers gezien bij de forensische wachtpost na een klacht voor verkrachting op het grondgebied van het gerechtelijk arrondissement van Luik.

Hieruit kunnen we verschillende conclusies trekken :

- een gemiddelde van 170 gevallen die jaarlijks onderzocht worden.
- 57.1% meerderjarigen tegen 42.9% minderjarigen.
- 21.3% feiten konden bewezen worden na een forensisch onderzoek en het zoeken naar sperma.
- 7.5% beschuldigingen bleken vals te zijn.
- het is niet seizoensgebonden.
- de klachten betreffen voor 91.9% vrouwelijke slachtoffers tegen 8.1% mannelijke slachtoffers.
- de gemiddelde leeftijd bedraagt 22.49 jaar met een standaard-afwijking van 13.87 jaar, met een minimum van 2 jaar en een maximum van 80 jaar. 43.3% zijn slachtoffers jonger dan 19 jaar oud, 96.5% zijn nog geen 50 jaar oud.
- 50.6% van de slachtoffers zijn vrijgezel, 27.8% behoren tot een koppel.
- 41.4% ervaren sociale moeilijkheden (steuntrekkers, werklozen, daklozen, enz.), 18.5% zijn student, 32% zijn loontrekkenden.
- 29% van de slachtoffers kampen met geestelijke problemen (mentale achterstand, psychiatrische stoornissen).
- 27% worden behandeld met psychotrope medicatie.
- 30% heeft alcohol gedronken en 10% heeft drugs ingenomen. De « verkrachtingsdrug », het DHBP werd geen enkele keer teruggevonden.
- de daders zijn onbekend in 41.8% van de gevallen, zijn familieleden in 30.7% van de gevallen, maar komen van buiten de familie in 27.6% van de gevallen. Hun gemiddelde leeftijd is 30 jaar, met een standaard-afwijking van 14.02 jaar.
- de feiten bestaan uit een vaginale penetratie in 63.1% van de gevallen, een anale penetratie in 25.4% van de gevallen, een technische verkrachting in 2.9%, orale seks in 11%, aanrakingen in 29.4%, zelfbevrediging in 0.9%.

1. Hoe kunnen wij volgens u het aantal sepo's doen dalen ?

Ik ken het exacte cijfer niet, noch de redenen waarom sommige sepo's worden uitgesproken, maar ik vermoed dat dit voornamelijk gebeurt bij gebrek aan bewijs, of gebrekkige geloofwaardigheid bij het slachtoffer.

Ik heb aangetoond dat het aantal valse beschuldigingen ongeveer 8% bedroeg van de slachtoffers die onderzocht werden, wat inhoudt dat een bepaald aantal sepo's hierdoor kan worden verantwoord. Het is belangrijk erop te wijzen dat het merendeel van de « valse beschuldigingen » het feit zijn van jonge meisjes die, na avond waar de alcohol rijkelijk vloeide, zich de feiten van de avond niet meer kunnen herinneren (25% van de klachten). Ze dienen klacht in omdat ze ongerust zijn en ze willen gerustgesteld worden over het al dan niet bestaan van een verkrachting op hun persoon.

Ze worden niet meegeteld bij de « valse beschuldigingen ».

2. Spelen vooroordelen volgens u een rol bij de behandeling van dergelijke zaken ? Zo ja, welke ?

Volgens mij zijn de vooroordelen momenteel veel minder aanwezig dan in het verleden waar het slachtoffer niet gepast werd opgevangen door de politiediensten die, door bepaalde on gepaste bewoordingen, de klagster niet op haar gemak stelden of haar zelfs beschuldigden van de feiten waarvan ze slachtoffer was.

Vandaag kon dit belangrijk pijnpunt opgelost worden in Luik met de oprichting van de zedensectie van de gerechtelijke brigade van de lokale politie.

Ik heb nooit enig vooroordeel opgemerkt vanwege de staande magistratuur.

3. Op welke manier evalueert u de instemming van het slachtoffer ?

De seksuele partners moeten zich in een relatie van wederzijdse instemming bevinden.

De mannen moeten niet blijven denken dat een vrouw die aarzelt eigenlijk instemt.

De vrouwen moeten hun weigering ondubbelzinnig aangeven. Het is niet door discreet « neen » te zeggen en zich te laten doen dat ze echt hun weigering kunnen aangeven.

Het alcoholverbruik of het gebruik van enig ander psychotroop middel zorgt voor een nietige instemming, zowel bij de man als bij de vrouw.

4. Gebeurt het dat u zich vragen stelt over beweringen van bepaalde actoren tijdens de procedure ? Zo ja, welke ?

Het zou interessant zijn dat de magistraten en de zedenpolitie een gepaste opleiding zouden krijgen inzake seksueel geweld, omdat velen van oordeel zijn dat een verkrachting noodzakelijkerwijs sporen gaat nalaten, wat absoluut onjuist is en schade berokkent aan het verloop van de klacht.

Zo betekent het uitblijven van verkrachtingsletsels op zowel de genitaliën als op het lichaam, samen met het ontbreken van spermasporen, niet noodzakelijkerwijs dat er niets gebeurd is.

Een groot aantal verkrachtingen gebeurt immers terwijl de slachtoffers zich laten doen om slagen te vermijden en dat de dader niet klaarkomt.

Tot slot wil ik benadrukken dat het indienen van een klacht, het medisch onderzoek, de gerechtelijke procedure, de noodzaak om de realiteit aan te tonen van de beschuldigingen (nochtans noodzakelijk om valse klachten te vermijden) voor het slachtoffer een tweede « agressie » is, een bijkomstige slachtofferrol die in bepaalde gevallen ook negatieve gevolgen kan inhouden.

2. Cijfers en tabellen

B. Enkele cijfers verkregen van het openbaar ministerie (vertaling)

In antwoord op uw vraag naar informatie naar seksuele delinquentie, bezorg ik u de volgende elementen.

Uw vraag naar informatie was geformuleerd als volgt:

1. Wat betekent / omvat code 37 precies?
2. Zijn er onderscheiden cijfers voor “aanranding aan de eerbaarheid” en “verkrachting”?
3. Hoeveel gerechtelijke dossiers hebben de correctionele parketten in de periode 2010-2018 per jaar geopend voor “aanranding aan de eerbaarheid”? En meer bepaald de gerechtelijke dossiers voor “aanranding aan de eerbaarheid van slachtoffers die seksueel meerderjarig waren (+16 jaar)”?
4. Hoeveel gerechtelijke dossiers hebben de correctionele parketten in de periode 2010-2018 per jaar geopend voor “verkrachting”? En meer bepaald de gerechtelijke dossiers voor “verkrachting van slachtoffers die seksueel meerderjarig waren (+16 jaar)”?
5. Wat is de vooruitgangsstaat van de zaken die de correctionele parketten in de periode 2010-2018 hebben geopend voor “aanranding aan de eerbaarheid”? En meer bepaald de gerechtelijke dossiers voor “aanranding aan de eerbaarheid van slachtoffers die seksueel meerderjarig waren (+16 jaar)”?
6. Wat is de vooruitgangsstaat van de zaken die de correctionele parketten in de periode 2010-2018 hebben geopend voor “verkrachting”? En meer bepaald de gerechtelijke dossiers voor “aanranding aan de verkrachting van slachtoffers die seksueel meerderjarig waren (+16 jaar)”??
7. Welke beslissingen werden genomen in de gerechtelijke zaken van “aanranding aan de eerbaarheid”? En meer bepaald de gerechtelijke zaken van “aanranding aan de eerbaarheid van slachtoffers die seksueel meerderjarig waren (+16 jaar)”? Hoeveel van die zaken werden zonder gevolg geklasseerd? Om welke redenen werden die gerechtelijke zaken zonder gevolg geklasseerd?
8. Welke beslissingen werden genomen in de gerechtelijke zaken van “verkrachting”? En meer bepaald de gerechtelijke zaken voor “verkrachting van slachtoffers die seksueel meerderjarig waren (+16 jaar)”? Hoeveel van die zaken werden zonder gevolg geklasseerd? Om welke redenen werden die gerechtelijke zaken zonder gevolg geklasseerd?”

I. Voorafgaande opmerkingen – afbakening van het gevoerde onderzoek

De statistische analisten kunnen, met de informatie die in de gegevensbank van het College van Procureurs-generaal zit, elementen aanreiken om deze vragen te beantwoorden.

De statistische analisten van het Openbaar Ministerie hebben informatie kunnen extraheren over het aantal zaken van *aanranding aan de eerbaarheid* en van *verkrachting* dat in de periode van 1 januari 2010 tot 31 december 2017 bij de parketten is geopend.

De gegevensbank van het College van Procureurs-generaal heeft immers specifieke tenlasteleggingscodes, waardoor dit type zaken kan worden geselecteerd.

De statistische analisten van het Openbaar Ministerie hebben ook informatie kunnen extraheren over de vooruitgangsstaat in die zaken en over de redenen van de klassering zonder gevolg, een beeld tot op 8 mei 2018 (of 9 mei voor de gegevens die uit het MaCH-computersysteem komen).

Omdat de slachtoffers onvolledig werden ingevoerd, kunnen we geen inlichtingen over hen verstrekken en dus geen onderscheid maken op basis van leeftijd. De geregistreerde zaken kunnen dus zowel betrekking hebben op een seksueel meerderjarig als een seksueel minderjarig slachtoffer.

Alvorens de kwantitatieve gegevens te onderzoeken, is het echter nuttig de volgende opmerkingen te maken om het onderzoeksveld af te bakenen:

1. De cijfers in de onderstaande tabellen zijn geëxtraheerd uit de gegevensbank van het College van procureurs-generaal, waarin de registraties van de correctionele afdelingen van de parketten bij de rechtbanken van eerste aanleg worden ingevoerd (REA/TPI-systeem). Onderstaande gegevens komen overeen met de staat van de gegevensbank op 8 mei 2018. We verduidelijken dat een aantal

rechtbanken (met name Leuven, Bergen-Doornik, Charleroi, Waals-Brabant, Antwerpen, Limburg, Namen en Luxemburg) het MaCH-computersysteem nog maar sinds kort gebruiken om correctionele dossiers in te voeren, ter vervanging van het REA/TPI-systeem. Ook met de gegevens die deze parketten in het MaCH-systeem hebben ingevoerd, werd rekening gehouden en zitten ook mee in de stand van zaken van de databank op 9 mei 2018.

2. Sinds de hervorming van het gerechtelijk landschap die op 1 april 2014 in werking trad, telt ons land 15 "eersterangsparketten" (14 parketten van eerste aanleg + het federaal parket). Daarvan voerden er 14 de correctionele zaken in het REA/TPI-computersysteem in. Enkel het parket te Eupen registreerde zijn dossiers niet in dat systeem omdat er geen Duitstalige versie bestaat.
3. In principe hebben de gegevens die verwerkt zijn om op deze vraag te kunnen antwoorden enkel betrekking op de misdrijven gepleegd door meerderjarige personen. Er is ook rekening gehouden met de zaken zonder gekende dader op moment dat de gegevens werden geëxtraheerd. De zaken lastens minderjarigen worden behandeld door de sectie "jeugd" van de parketten.
4. De zaken die in de navolgende tabellen werden opgenomen, werden afgebakend op basis van enerzijds de code "37A – Verkrachting" voor de voornaamste tenlastelegging en de secundaire tenlastelegging en anderzijds de code "37B – aanranding van de eerbaarheid" voor de voornaamste tenlastelegging en de secundaire tenlastelegging.
We melden dat seksuele misdrijven algemeen worden geregistreerd onder een van de codes van tenlastelegging "37". Ter informatie sturen we in bijlage de lijst mee van de codes van tenlastelegging "37".
5. De gegevens geëxtraheerd door de analisten van het openbaar ministerie worden hierna in twee delen voorgesteld, onder de vorm van twee reeksen van telkens drie tabellen:

Deel 1: verkrachting (code 37 A)

- tabel 1.1 toont het aantal zaken van *verkrachting* dat tussen 1 januari 2010 en 31 december 2017 per jaar bij de correctionele parketten is binnengekomen.
- tabel 1.2 toont de vooruitgangsstraat van de zaken, volgens jaar van instroom van de zaak bij het parket (situatie tot op de extractiedatum).
- tabel 1.3 toont voor diezelfde zaken de motieven voor de klassering zonder gevolg (volgens jaar van instroom).

Deel 2: aanranding van de eerbaarheid (code 37 B)

- tabel 2.1 toont het aantal zaken van *aanranding van de eerbaarheid* dat tussen 1 januari 2010 en 31 december 2017 per jaar bij de correctionele parketten is binnengekomen.
- tabel 2.2 toont de vooruitgangsstraat van de zaken, volgens jaar van instroom van de zaak bij het parket (situatie tot op de extractiedatum).
- tabel 2.3 toont voor diezelfde zaken de motieven voor de klassering zonder gevolg (volgens jaar van instroom).

Deze tabellen gebruiken een strafzaak als teleenheid; bij eenzelfde dossier kunnen verscheidene verdachten betrokken zijn.

De gegevens van deze analyse geven geen indicatie van de echte criminaliteit qua feiten van *verkrachting* en *aanranding van de eerbaarheid*. De kwantitatieve gegevens die in de tabellen van deze analyse staan, vermelden enkel de zaken die ter kennis van de parketten werden gebracht en die gepast in het REA/TPI of MaCH computersysteem werden ingevoerd.

Ingezamelde gegevens en contextualisering:

Deel 1: verkrachting (code 37A)

Tabel 1.1: Aantal zaken met betrekking tot verkrachting dat tussen 1 januari 2010 en 31 december 2017 bij de correctionele parketten is binnengekomen. Gegevens per jaar van instroom (kolommen N en %).

	n	%
2010	3.765	12,06
2011	4.048	12,97
2012	4.034	12,92
2013	3.970	12,72
2014	3.694	11,83
2015	3.719	11,91
2016	3.832	12,28
2017	4.154	13,31
TOTAL	31.216	100,00

Bron: gegevensbank van het College van Procureurs-generaal – Statistisch analisten.

Tabel 1.1 toont het aantal zaken van *verkrachting* dat tussen 1 januari 2010 en 31 december 2017 bij de correctionele parketten is binnengekomen. De gegevens worden uitgesplitst per jaar van instroom.

In de loop van de referentieperiode werden 31.216 zaken van *verkrachting* geopend. We zien van jaar tot jaar lichte schommelingen, maar kan geen merkelijke evolutie vaststellen in de loop van de referentieperiode. Het aantal zaken was het laagste in 2014 (3.694 dossiers) en het hoogste in 2017 (4.154 dossiers).

Tabel 1.2: Vooruitgangsstaten (tot op de extractiedatum) van de zaken van *verkrachting* die tussen 1 januari 2010 en 31 december 2017 bij de correctionele parketten zijn binnengekomen. Gegevens weergegeven per jaar van instroom (kolommen N en %).

	2010		2011		2012		2013		2014		2015		2016		2017		TOTAL	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Opsporingsonderzoek	25	0,66	30	0,74	42	1,04	57	1,44	93	2,52	188	5,06	384	10,02	1.114	26,82	1.933	6,19
Seining van de dader	20	0,53	16	0,40	36	0,89	15	0,38	16	0,43	28	0,75	34	0,89	41	0,99	206	0,66
Zonder gevolg	2.136	56,73	2.290	56,57	2.295	56,89	2.215	55,79	2.152	58,26	2.029	54,56	2.045	53,37	1.610	38,76	16.772	53,73
Voor beschikking	478	12,70	526	12,99	505	12,52	509	12,82	471	12,75	542	14,57	467	12,19	528	12,71	4.026	12,90
Pretoriaanse probatie	10	0,27	15	0,37	16	0,40	18	0,45	10	0,27	14	0,38	25	0,65	16	0,39	124	0,40
Minnelijke schikking	1	0,03	3	0,07	1	0,02	2	0,05	1	0,03	1	0,03	9	0,03
Bemiddeling in strafzaken	11	0,29	14	0,35	17	0,42	16	0,40	22	0,60	11	0,30	23	0,60	16	0,39	130	0,42
Gerechtigd onderzoek	7	0,19	5	0,12	8	0,20	23	0,58	38	1,03	59	1,59	169	4,41	420	10,11	729	2,34
Raadkamer	181	4,81	249	6,15	214	5,30	241	6,07	202	5,47	194	5,22	149	3,89	103	2,48	1.533	4,91
Dagvaarding & verder	892	23,69	893	22,06	890	22,06	870	21,91	681	18,44	648	17,42	530	13,83	297	7,15	5.701	18,26
Verwijzing naar de korpsoverste	2	0,05	1	0,02	5	0,12	2	0,05	2	0,05	2	0,05	4	0,10	6	0,14	24	0,08
Onbekend / fout	2	0,05	6	0,15	5	0,12	2	0,05	6	0,16	3	0,08	2	0,05	3	0,07	29	0,09
TOTAAL	3.765	100,00	4.048	100,00	4.034	100,00	3.970	100,00	3.694	100,00	3.719	100,00	3.832	100,00	4.154	100,00	31.216	100,00

Bron: gegevensbank van het College van Procureurs-generaal – Statistisch analisten.

Van alle zaken van *verkrachting* die tussen 1 januari 2010 en 31 december 2017 bij de correctionele parketten zijn binnengekomen, waren 16.772 (dus 53,73%) *geseponneerd* op de afsluitdatum; 4.026 waren op die datum naar een andere instantie overgemaakt voor *beschikking*; 9 dossiers zitten in het stadium van een "*minnelijke schikking*" en 130 andere in het stadium van een "*bemiddeling in strafzaken*". In 25,51% van de zaken is er een vervolging (*gerechtelijk onderzoek, raadkamer, dagvaarding en verder*: 7.963 zaken). We noteren ook dat 6,19% van de zaken (1.933 zaken) nog steeds in het stadium van een *gerechtelijk onderzoek* zitten. De motieven voor een seponering zijn in tabel 1.3 opgenomen.

Sinds de inwerkingtreding van omzendbrief COL 16/2014 vormen de *seining van de dader*, de *pretoriaanse probatie*, de *verwijzing naar de korpschef* en de *administratieve sanctie* nieuwe vooruitgangsstaten, terwijl dit voorheen motieven tot *klassering zonder gevolg* waren. Op het moment van de gegevensextractie, stellen we vast dat *seining van de dader* in 206 zaken (0,66%) is vermeld, dat de *pretoriaanse probatie* de laatste vooruitgangsstaat is in 124 zaken (0,40%), en dat 24 zaken *naar de korpschef zijn verwezen* (0,08%). Van 29 zaken is de vooruitgangsstaat niet gekend.

Voor een beter begrip van de statistieken moet rekening worden gehouden met de ouderdom van het weergegeven cohort. In het licht van de extractiedatum stemmen de vermelde kwantitatieve gegevens immers overeen met dossiers die tussen 5 maanden (+8 dagen) en 101 maanden (+8 dagen) oud zijn op de extractiedatum. Hierdoor kunnen bepaalde dossiers nog evolueren naar een andere voortgangsstaat, meer bepaald de zaken die zich in het stadium van het gerechtelijk onderzoek bevinden.

Er moet ook worden opgemerkt dat de statistisch analisten een zaak twee keer tellen wanneer een zaak ter beschikking wordt gesteld van een ander parket of een andere afdeling: eenmaal bij het parket of de afdeling van oorsprong en eenmaal bij het parket of de afdeling van bestemming, op voorwaarde dat de zaak binnen de referentieperiode is binnengestroomd bij het parket of de afdeling van oorsprong en binnen diezelfde periode ter beschikking van een ander parket of een andere afdeling werd gesteld. Zoals hoger vermeld, geldt dat voor 4.026 zaken.

De zaken met de voortgangsstaat "samenvoeging" werden geanalyseerd, teneinde enkel de voortgang van de "moederzaak" te behouden. Over de bestudeerde periode is er sprake van samenvoeging van 3.911 zaken. In geval van samenvoeging van twee zaken wordt de dochterzaak beheerd via de moederzaak. Om die reden wordt in de bovenstaande tabel de voortgangsstaat van de dochterzaak gelijkgesteld met die van de moederzaak.

De diverse voortgangsstaten zijn in bijlage nader toegelicht.

Tabel 1.3: Aantal zaken van *verkrachting* die tussen 1 januari 2010 en 31 december 2017 bij de correctionele parketten zijn binnengekomen en die op de extractiedatum geseponneerd zijn. Gegevens voorgesteld in functie van de geregistreerde categorie sepot en per jaar en instroom (kolommen N en %).

	2010		2011		2012		2013		2014	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Sepot van technische aard	1.972	92,32	2.116	92,40	2.121	92,42	2.072	93,54	1.988	92,38
<i>Geen misdrijf</i>	222	10,39	175	7,64	211	9,19	201	9,07	155	7,20
<i>Onvoldoende bewijzen</i>	1.254	58,71	1.351	59,00	1.344	58,56	1.420	64,11	1.391	64,64
<i>Verval van strafvordering door externe oorzaak</i>	125	5,85	192	8,38	136	5,93	91	4,11	91	4,23
Verjaring	105	4,92	142	6,20	105	4,58	73	3,30	60	2,79
Overlijden van de dader	19	0,89	50	2,18	31	1,35	17	0,77	31	1,44
Klachtafstand	1	0,05	1	0,05	.	.
<i>Niet-toelaatbaarheid van strafvordering</i>	14	0,66	19	0,83	19	0,83	20	0,90	20	0,93
Onbevoegdheid	8	0,37	4	0,17	4	0,17	6	0,27	3	0,14
Kracht van gewijsde	6	0,28	13	0,57	12	0,52	13	0,59	11	0,51
Immunititeit
Strafuitsluitende verschoningsgrond	.	.	2	0,09	3	0,13	1	0,05	6	0,28
Non bis in idem
<i>Dader(s) onbekend</i>	357	16,71	379	16,55	411	17,91	340	15,35	331	15,38
Sepot om opportunitieitsredenen	163	7,63	172	7,51	172	7,49	139	6,28	157	7,30
<i>Motieven eigen aan de aard van de feiten</i>	63	2,95	68	2,97	68	2,96	39	1,76	42	1,95
Beperkte maatschappelijke weerslag	4	0,19	5	0,22	1	0,04	2	0,09	1	0,05
Toestand geregulariseerd	33	1,54	21	0,92	33	1,44	12	0,54	18	0,84
Misdrijf van relationele aard	3	0,14	8	0,35	7	0,31	4	0,18	6	0,28
Nadeel gering	.	.	1	0,04	2	0,09	1	0,05	2	0,09
Redelijke termijn van vervolging overschreden	23	1,08	33	1,44	25	1,09	20	0,90	15	0,70
<i>Motieven eigen aan de aard van de dader of van het slachtoffer</i>	83	3,89	64	2,79	66	2,88	64	2,89	65	3,02
Afwezigheid van voorgaanden	.	.	2	0,09	3	0,13	.	.	1	0,05
Toevallige feiten met oorzaak in specifieke omstandigheden	17	0,80	4	0,17	9	0,39	8	0,36	7	0,33

	2010		2011		2012		2013		2014	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Jeugdige leeftijd	1	0,05	6	0,26	2	0,09	2	0,09	1	0,05
Wanverhouding gevolgen van strafvervolging -maatschappelijke verstoring	36	1,69	34	1,48	33	1,44	35	1,58	38	1,77
Houding van het slachtoffer	29	1,36	18	0,79	18	0,78	19	0,86	18	0,84
Vergoeding van het slachtoffer	1	0,04
Beleid	17	0,80	40	1,75	38	1,66	36	1,63	50	2,32
Te weinig recherche-capaciteit	9	0,42	24	1,05	26	1,13	24	1,08	44	2,04
Andere prioriteiten	8	0,37	16	0,70	11	0,48	12	0,54	6	0,28
Voorrang aan de burgerlijke afhandeling	1	0,04
Onbekend / Fout	1	0,05	2	0,09	2	0,09	4	0,18	7	0,33
TOTAAL	2.136	100,00	2.290	100,00	2.295	100,00	2.215	100,00	2.152	100,00

(vervolg van tabel 1.3)

	2015		2016		2017		TOTAL	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Sepot van technische aard	1.876	92,46	1.921	93,94	1.525	94,72	15.591	92,96
<i>Geen misdrijf</i>	163	8,03	152	7,43	132	8,20	1.411	8,41
<i>Onvoldoende bewijzen</i>	1.312	64,66	1.369	66,94	1.037	64,41	10.478	62,47
<i>Verval van strafvordering door externe oorzaak</i>	86	4,24	78	3,81	68	4,22	867	5,17
Verjaring	69	3,40	60	2,93	50	3,11	664	3,96
Overlijden van de dader	17	0,84	18	0,88	18	1,12	201	1,20
Klachtafstand	2	0,01
<i>Niet-toelaatbaarheid van strafvordering</i>	17	0,84	17	0,83	18	1,12	144	0,86
Onbevoegdheid	9	0,44	5	0,24	6	0,37	45	0,27
Kracht van gewijsde	6	0,30	7	0,34	9	0,56	77	0,46
Immunititeit	.	.	3	0,15	.	.	3	0,02
Strafuitsluitende verschoningsgrond	1	0,05	1	0,05	3	0,19	17	0,10
Non bis in idem	1	0,05	1	0,05	.	.	2	0,01
<i>Dader(s) onbekend</i>	298	14,69	305	14,91	270	16,77	2.691	16,04
Sepot om opportuiniteitsredenen	146	7,20	115	5,62	84	5,22	1.148	6,84
<i>Motieven eigen aan de aard van de feiten</i>	35	1,72	24	1,17	15	0,93	354	2,11
Beperkte maatschappelijke weerslag	6	0,30	2	0,10	.	.	21	0,13
Toestand geregulariseerd	18	0,89	8	0,39	9	0,56	152	0,91
Misdrijf van relationele aard	4	0,20	6	0,29	2	0,12	40	0,24
Nadeel gering	1	0,05	7	0,04
Redelijke termijn van vervolging overschreden	6	0,30	8	0,39	4	0,25	134	0,80
<i>Motieven eigen aan de aard van de dader of van het slachtoffer</i>	66	3,25	57	2,79	37	2,30	502	2,99
Afwezigheid van voorgaanden	3	0,15	6	0,29	2	0,12	17	0,10
Toevallige feiten met oorzaak in specifieke omstandigheden	5	0,25	3	0,15	1	0,06	54	0,32
Jeugdige leeftijd	5	0,25	4	0,20	.	.	21	0,13

	2015		2016		2017		TOTAL	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Wanverhouding gevolgen van strafvervolgning -maatschappelijke verstoring	36	1,77	27	1,32	21	1,30	260	1,55
Houding van het slachtoffer	16	0,79	17	0,83	12	0,75	147	0,88
Vergoeding van het slachtoffer	1	0,05	.	.	1	0,06	3	0,02
Beleid	45	2,22	34	1,66	32	1,99	292	1,74
Te weinig recherche-capaciteit	41	2,02	32	1,56	31	1,93	231	1,38
Andere prioriteiten	2	0,10	2	0,10	1	0,06	58	0,35
Voorrang aan de burgerlijke afhandeling	2	0,10	3	0,02
Onbekend / Fout	7	0,34	9	0,44	1	0,06	33	0,20
TOTAAL	2.029	100,00	2.045	100,00	1.610	100,00	16.772	100,00

Bron: gegevensbank van het College van Procureurs-generaal – Statistisch analisten.

Tabel 1.3 toont de redenen tot seponering in de zaken van verkrachting die tussen 1 januari 2010 en 31 december 2017 bij de correctionele parketten zijn binnengekomen en die op de extractiedatum geseponerd zijn.

Met een sondergevolgstelling wordt afgezien van verdere vervolging en wordt het vooronderzoek beëindigd. Zolang de strafvordering niet is vervallen, kan de zaak worden heropend.

De parketten beschikken over een verfijnde categorisering van de redenen voor sepot, die als gevolg van de Franchimont-hervorming is geformaliseerd en eenvormig is gemaakt.

Van de 16.772 zaken die bij de correctionele parketten zijn binnengekomen en die op de extractiedatum waren geseponerd, waren 92,96% (dus 15.591 zaken) sepot van technische aard. De technische redenen worden aangewend wanneer een of meerdere elementen de vervolgingen onmogelijk maken. Dat is bij voorbeeld het geval wanneer *geen misdrijf* werd vastgesteld of wanneer *onvoldoende bewijzen* konden worden verzameld. We zien vooral zaken die werden geseponerd wegens “*onvoldoende bewijzen*”, “*dader(s) onbekend*” en “*geen misdrijf*”, met respectievelijk 62,47%, 16,04% en 8,41%. Voor 6,84% van de zaken (dus 1.148) is er sprake van sepot om opportunitere redenen, waarvan de meest voorkomende “*Wanverhouding gevolgen van strafvervolgning -maatschappelijke verstoring*” (1,55%) en “*Te weinig recherche-capaciteit*” (1,38%) zijn.

Deel 2: aanranding van de eerbaarheid (code 37B)

Tabel 2.1: Aantal zaken met betrekking tot *aanranding van de eerbaarheid* dat tussen 1 januari 2010 en 31 december 2017 bij de correctionele parketten is binnengekomen. Gegevens per jaar van instroom (kolommen N en %).

	n	%
2010	4.157	12,68
2011	4.364	13,31
2012	4.183	12,76
2013	4.273	13,03
2014	4.042	12,33
2015	3.793	11,57
2016	3.951	12,05
2017	4.019	12,26
TOTAL	32.782	100,00

Bron: gegevensbank van het College van Procureurs-generaal – Statistisch analisten.

Tabel 2.1 toont, per jaar van instroom, het aantal zaken voor *aanranding van de eerbaarheid* dat tussen 1 januari 2010 en 31 december 2017 bij de correctionele parketten is binnengekomen.

In totaal werden 32.782 zaken voor *aanranding van de eerbaarheid* geopend in het REA/TPI of MaCH computersysteem in de loop van de jaren 2010 tot 2017. Ook hier tonen de cijfers geen uitgesproken evolutie.

Tabel 2.2: Vooruitgangsstaten (tot op de extractiedatum) van de zaken van *aanranding van de eerbaarheid* die tussen 1 januari 2010 en 31 december 2017 bij de correctionele parketten zijn binnengekomen. Gegevens weergegeven per jaar van instroom (kolommen N en %).

	2010		2011		2012		2013		2014		2015		2016		2017		TOTAL	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Opsporingsonderzoek	7	0,17	25	0,57	46	1,10	47	1,10	67	1,66	163	4,30	322	8,15	931	23,16	1.608	4,91
Seining van de dader	13	0,31	20	0,46	22	0,53	29	0,68	28	0,69	28	0,74	33	0,84	25	0,62	198	0,60
Zonder gevolg	2.574	61,92	2.722	62,37	2.503	59,84	2.560	59,91	2.424	59,97	2.249	59,29	2.413	61,07	1.930	48,02	19.375	59,10
Voor beschikking	458	11,02	493	11,30	543	12,98	511	11,96	511	12,64	452	11,92	451	11,41	416	10,35	3.835	11,70
Pretoriaanse probatie	36	0,87	43	0,99	40	0,96	49	1,15	59	1,46	31	0,82	55	1,39	49	1,22	362	1,10
Minnelijke schikking	1	0,02	1	0,02	9	0,22	4	0,09	5	0,12	8	0,21	2	0,05	9	0,22	39	0,12
Bemiddeling in strafzaken	42	1,01	39	0,89	38	0,91	37	0,87	42	1,04	61	1,61	40	1,01	49	1,22	348	1,06
Gerechtigd onderzoek	6	0,14	2	0,05	8	0,19	24	0,56	24	0,59	54	1,42	116	2,94	238	5,92	472	1,44
Raadkamer	124	2,98	144	3,30	139	3,32	129	3,02	114	2,82	105	2,77	76	1,92	53	1,32	884	2,70
Dagvaarding & verder	882	21,22	862	19,75	831	19,87	875	20,48	753	18,63	636	16,77	434	10,98	313	7,79	5.586	17,04
Verwijzing naar de korpsoverste	4	0,10	5	0,11	2	0,05	.	.	5	0,12	2	0,05	5	0,13	3	0,07	26	0,08
Onbekend / fout	10	0,24	8	0,18	2	0,05	8	0,19	10	0,25	4	0,11	4	0,10	3	0,07	49	0,15
TOTAAL	4.157	100,00	4.364	100,00	4.183	100,00	4.273	100,00	4.042	100,00	3.793	100,00	3.951	100,00	4.019	100,00	32.782	100,00

Bron: gegevensbank van het College van Procureurs-generaal – Statistisch analisten.

Tabel 2.2 toont de vooruitgangsstaten in de zaken van *aanranding van de eerbaarheid*.

Op de extractiedatum zijn van de 32.782 zaken van *aanranding van de eerbaarheid*, 19.375 zaken geseponeerd (59,10%) en werd in 6.942 zaken (21,18%) een vervolging ingesteld. Daarnaast zijn 3.835 zaken voor beschikking aan een andere instantie overgemaakt, is voor 348 zaken een *bemiddeling in strafzaken* opgestart, werd in 39 zaken een *minnelijke schikking* voorgesteld en in 362 zaken een *pretoriaanse probatie* gehanteerd. Daarnaast werd de *dader geseind* in 198 zaken en werden 26 zaken *doorverwezen naar de korpsoverste*. In 1608 zaken loopt het *gerechtelijk onderzoek* nog, en van 48 zaken is de vooruitgangsstaat niet gekend.

Op de extractiedatum waren 4.648 zaken samengevoegd. De zaken met de voortgangsstaat "samenvoeging" werden geanalyseerd, teneinde enkel de voortgang van de "moederzaak" te behouden..

Tabel 2.3: Aantal zaken van *aanranding van de eerbaarheid* die tussen 1 januari 2010 en 31 december 2017 bij de correctionele parketten zijn binnengekomen en die op de extractiedatum geseponneerd zijn. Gegevens voorgesteld in functie van de geregistreerde categorie sepot en per jaar en instroom (kolommen N en %).

	2010		2011		2012		2013		2014	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Sepot van technische aard	2.201	85,51	2.351	86,37	2.197	87,77	2.263	88,40	2.104	86,80
<i>Geen misdrijf</i>	168	6,53	182	6,69	170	6,79	158	6,17	163	6,72
<i>Onvoldoende bewijzen</i>	1.189	46,19	1.283	47,13	1.239	49,50	1.360	53,13	1.254	51,73
<i>Verval van strafvordering door externe oorzaak</i>	165	6,41	202	7,42	156	6,23	83	3,24	60	2,48
Verjaring	125	4,86	144	5,29	96	3,84	60	2,34	43	1,77
Overlijden van de dader	40	1,55	58	2,13	59	2,36	22	0,86	17	0,70
Klachtafstand	1	0,04	1	0,04	.	.
<i>Niet-toelaatbaarheid van strafvordering</i>	21	0,82	27	0,99	22	0,88	14	0,55	24	0,99
Onbevoegdheid	7	0,27	2	0,07	1	0,04	3	0,12	2	0,08
Kracht van gewijsde	12	0,47	15	0,55	18	0,72	8	0,31	18	0,74
Immunititeit	1	0,04
Strafuitsluitende verschoningsgrond	2	0,08	10	0,37	3	0,12	3	0,12	2	0,08
Gebrek aan klacht
Non bis in idem	1	0,04
<i>Dader(s) onbekend</i>	658	25,56	657	24,14	610	24,37	648	25,31	603	24,88
Sepot om opportuniteitsredenen	369	14,34	368	13,52	305	12,19	293	11,45	313	12,91
<i>Motieven eigen aan de aard van de feiten</i>	80	3,11	70	2,57	68	2,72	54	2,11	55	2,27
Beperkte maatschappelijke weerslag	18	0,70	13	0,48	16	0,64	7	0,27	10	0,41
Toestand geregulariseerd	29	1,13	14	0,51	19	0,76	24	0,94	22	0,91
Misdrijf van relationele aard	4	0,16	9	0,33	13	0,52	6	0,23	5	0,21
Nadeel gering	3	0,12	6	0,22	4	0,16	1	0,04	5	0,21
Redelijke termijn van vervolging overschreden	26	1,01	28	1,03	16	0,64	16	0,63	13	0,54
<i>Motieven eigen aan de aard van de dader of van het slachtoffer</i>	228	8,86	222	8,16	175	6,99	194	7,58	208	8,58
Afwezigheid van voorgaanden	24	0,93	24	0,88	18	0,72	15	0,59	26	1,07

	2010		2011		2012		2013		2014	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Toevallige feiten met oorzaak in specifieke omstandigheden	60	2,33	31	1,14	31	1,24	40	1,56	29	1,20
Jeugdige leeftijd	4	0,16	5	0,18	3	0,12	2	0,08	5	0,21
Wanverhouding gevolgen van strafvervolgning -maatschappelijke verstoring	117	4,55	139	5,11	113	4,51	125	4,88	132	5,45
Houding van het slachtoffer	22	0,85	20	0,73	10	0,40	12	0,47	14	0,58
Vergoeding van het slachtoffer	1	0,04	3	0,11	2	0,08
Beleid	61	2,37	76	2,79	62	2,48	45	1,76	50	2,06
Te weinig recherche-capaciteit	12	0,47	26	0,96	27	1,08	16	0,63	32	1,32
Andere prioriteiten	48	1,86	50	1,84	35	1,40	29	1,13	18	0,74
Voorrang aan de burgerlijke afhandeling	1	0,04
Voorrang aan de tuchtrechtelijke afhandeling
Onbekend / Fout	4	0,16	3	0,11	1	0,04	4	0,16	7	0,29
TOTAAL	2.574	100,00	2.722	100,00	2.503	100,00	2.560	100,00	2.424	100,00

(vervolg van tabel 2.3)

	2015		2016		2017		TOTAL	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Sepot van technische aard	1.949	86,66	2.139	88,64	1.703	88,24	16.907	87,26
Geen misdrijf	154	6,85	154	6,38	124	6,42	1.273	6,57
Onvoldoende bewijzen	1.146	50,96	1.306	54,12	995	51,55	9.772	50,44
Verval van strafvordering door externe oorzaak	50	2,22	45	1,86	48	2,49	809	4,18
Verjaring	34	1,51	23	0,95	38	1,97	563	2,91
Overlijden van de dader	16	0,71	22	0,91	10	0,52	244	1,26
Klachtafstand	2	0,01
Niet-toelaatbaarheid van strafvordering	25	1,11	24	0,99	15	0,78	172	0,89
Onbevoegdheid	4	0,18	6	0,25	3	0,16	28	0,14
Kracht van gewijsde	11	0,49	12	0,50	8	0,41	102	0,53
Immunititeit	1	0,04	2	0,08	.	.	4	0,02
Strafuitsluitende verschoningsgrond	7	0,31	4	0,17	3	0,16	34	0,18
Gebrek aan klacht	2	0,09	2	0,01
Non bis in idem	1	0,05	2	0,01
Dader(s) onbekend	574	25,52	610	25,28	521	26,99	4.881	25,19
Sepot om opportuiniteitsredenen	293	13,03	272	11,27	221	11,45	2.434	12,56
Motieven eigen aan de aard van de feiten	49	2,18	39	1,62	31	1,61	446	2,30
Beperkte maatschappelijke weerslag	12	0,53	10	0,41	2	0,10	88	0,45
Toestand geregulariseerd	18	0,80	14	0,58	16	0,83	156	0,81
Misdrijf van relationele aard	5	0,22	7	0,29	7	0,36	56	0,29
Nadeel gering	3	0,13	5	0,21	3	0,16	30	0,15
Redelijke termijn van vervolging overschreden	11	0,49	3	0,12	3	0,16	116	0,60
Motieven eigen aan de aard van de dader of van het slachtoffer	192	8,54	185	7,67	148	7,67	1.552	8,01
Afwezigheid van voorgaanden	26	1,16	32	1,33	25	1,30	190	0,98
Toevallige feiten met oorzaak in specifieke omstandigheden	20	0,89	26	1,08	28	1,45	265	1,37
Jeugdige leeftijd	2	0,09	4	0,17	.	.	25	0,13

	2015		2016		2017		TOTAL	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Wanverhouding gevolgen van strafvervolgning -maatschappelijke verstoring	131	5,82	115	4,77	89	4,61	961	4,96
Houding van het slachtoffer	13	0,58	8	0,33	4	0,21	103	0,53
Vergoeding van het slachtoffer	2	0,10	8	0,04
Beleid	52	2,31	48	1,99	42	2,18	436	2,25
Te weinig recherche-capaciteit	35	1,56	18	0,75	22	1,14	188	0,97
Andere prioriteiten	16	0,71	30	1,24	19	0,98	245	1,26
Voorrang aan de burgerlijke afhandeling	1	0,01
Voorrang aan de tuchtrechtelijke afhandeling	1	0,04	.	.	1	0,05	2	0,01
Onbekend / Fout	7	0,31	2	0,08	6	0,31	34	0,18
TOTAAL	2.249	100,00	2.413	100,00	1.930	100,00	19.375	100,00

Bron: gegevensbank van het College van Procureurs-generaal – Statistisch analisten

Tabel 2.3 toont de redenen tot seponering in de zaken van *aanranding van de eerbaarheid* die tussen 1 januari 2010 en 31 december 2017 bij de correctionele parketten zijn binnengekomen en die op de extractiedatum geseponeerd zijn.

Net zoals bij de zaken van verkrachting, zijn ook hier de *seponeringen van technische aard* het meest talrijk met 87,26% (dus 16.907 zaken die om dit type reden werd geseponeerd, op een totaal van 19.375). De meest voorkomende redenen zijn *onvoldoende bewijzen* (50,44%), *dader(s) onbekend* (25,19%) en *geen misdrijf* (6,57%). In 12,56% van de zaken werden opportuniteitsredenen ingeroepen om ze te seponeren, met binnen die groep vooral *Wanverhouding gevolgen van strafvervolgning -maatschappelijke verstoring* (4,95%) als reden.

BIJLAGE: Lijst van de tenlastleggingscodes "37"

FR:

- 37 A - Viol
- 37 B - Attentat à la pudeur
- 37 C - Outrage aux mœurs
- 37 D - Voyeurisme
- 37 E - Incitation à la débauche
- 37 F - Débauche de mineurs
- 37 G - Maison de débauche
- 37 H - Prostitution
- 37 I - Proxénétisme de majeurs
- 37 J - Films, images, objets ou livres obscènes
- 37 K - Pédophilie
- 37 L - Traite des êtres humains - exploitation sexuelle (art. 433quinquies § 1 1° C. pén.)
- 37 M - Proxénétisme de mineurs
- 37 N - Pornographie enfantine
- 37 O - Publicité concernant la prostitution et la débauche
- 37 P - Inceste
- 37 Q - Publication ou diffusion identité victime mœurs (art. 378 bis C. pén.)
- 37 R - Harcèlement sexuel
- 37 S - Grooming (art. 377 quater C. pén.)

NL:

- 37 A - Verkrachting
- 37 B - Aanranding van de eerbaarheid
- 37 C - Zedenschennis
- 37 D - Voyeurisme
- 37 E - Aanzetten tot ontucht
- 37 F - Ontucht van minderjarigen
- 37 G - Ontuchthuis
- 37 H - Prostitutie
- 37 I - Proxenetisme van meerderjarigen
- 37 J - Schunnige films, prenten, voorwerpen of boeken
- 37 K - Pedofilie
- 37 L - Mensenhandel - seksuele uitbuiting (art. 433quinquies § 1 1° Sw.)
- 37 M - Proxenetisme van minderjarigen
- 37 N - Kinderpornografie
- 37 O - Publiciteit i.v.m. prostitutie en ontucht
- 37 P - Incest
- 37 Q - Publicatie of verspreiding identiteit slachtoffer zeden (art. 378 bis Sw.)
- 37 R - Ongewenste intimiteiten
- 37 S - Grooming (art. 377 quater Sw.)

Beschrijving van de vooruitgangsstaten:

Opsporingsonderzoek:

Deze categorie omvat alle zaken die op de extractiedatum nog in het stadium van het opsporingsonderzoek verkeerden.

Seining van de dader:

Deze rubriek omvat alle zaken die het voorwerp uitmaken van een seining (deze vooruitgangsstaat werd vóór de inwerkingtreding van de COL 16/2014 op 1 januari 2015 als een sondergevolgstelling met het motief "seining van de dader" weerhouden).

Zolang de verdachte niet wordt aangetroffen, zal deze vooruitgangsstaat van toepassing blijven.

Zondergevolgstelling:

Met een sondergevolgstelling wordt afgezien van verdere vervolging en wordt het vooronderzoek beëindigd. Zolang de strafvordering niet is vervallen, kan de zaak worden heropend.

Ter beschikking:

Deze rubriek omvat de zaken die op de extractiedatum ter beschikking zijn overgezonden. Zolang de zaken niet worden teruggestuurd naar het verzendende parket, blijven zij in deze voortgangsstaat voor het parket van oorsprong. Voor dit parket kunnen zij dus als afgesloten worden beschouwd. Deze zaken worden onder een ander notitienummer heropend bij het parket van bestemming.

Pretoriaanse probatie:

Deze rubriek omvat de zaken waarin een pretoriaanse probatie werd voorgesteld en waarvoor - op voorwaarde dat bepaalde door het parket opgelegde voorwaarden worden nageleefd- het parket niet overgaat tot verdere vervolging van de dader van de feiten (deze vooruitgangsstaat werd vóór de inwerkingtreding van de COL 16/2014 op 1 januari 2015 als een sondergevolgstelling met het motief "pretoriaanse probatie" weerhouden).

Administratieve sanctie:

Deze rubriek omvat de zaken die, op de extractiedatum, aan een overheidsdienst werden overgemaakt met het oog op een eventuele administratieve sanctie (deze vooruitgangsstaat werd vóór de inwerkingtreding van de COL 16/2014 op 1 januari 2015 als een sondergevolgstelling met het motief "administratieve geldboete" weerhouden).

Minnelijke schikking:

Deze rubriek omvat de zaken (i) waarvoor een minnelijke schikking is voorgesteld en waarin op een eindbeslissing wordt gewacht (daaronder begrepen de gedeeltelijk betaalde minnelijke schikkingen), (ii) die zijn afgesloten door de betaling van de minnelijke schikking en waarvoor de strafvordering is vervallen en ten slotte (iii) waarvoor de minnelijke schikking is geweigerd, maar die sindsdien nog niet naar een nieuwe voortgangsstaat zijn geëvolueerd.

Bemiddeling in strafzaken:

Deze rubriek omvat de zaken (i) waarvoor een bemiddeling in strafzaken is voorgesteld en en waarin op een eindbeslissing wordt gewacht, (ii) die zijn afgesloten doordat de voorwaarden van de bemiddeling zijn nageleefd en waarvoor de strafvordering is vervallen en ten slotte (iii) waarvoor de bemiddeling in strafzaken is mislukt maar die sindsdien nog niet naar een nieuwe voortgangsstaat zijn geëvolueerd.

Gerechtelijk onderzoek:

Deze rubriek omvat de zaken

waarbij een gerechtelijk onderzoek is ingesteld en waarvoor de raadkamer nog geen rechtsdag heeft bepaald met het oog op de regeling van de rechtspleging.

Raadkamer:

Deze rubriek omvat de zaken

vanaf de fase van de regeling van de rechtspleging tot op het tijdstip waarop eventueel een rechtsdag voor de correctionele rechtbank wordt bepaald. De zaken waarin is afgezien van vervolging behouden deze voortgangsstaat.

Dagvaarding en verder:

Deze rubriek omvat de zaken

waarin er sprake is van een dagvaarding of een beslissing na de dagvaarding. Het betreft zaken waarvoor er een dagvaarding is, een rechtsdag voor de correctionele rechtbank bepaald is, een vonnis, verzet, hoger beroep, enz..

Verwijzing naar de korpschef:

Deze zaken, die betrekking hebben op een inbreuk op het Militair Strafwetboek, kan het Openbaar Ministerie verwijzen naar een korpscommandant met het oog op een eventuele tuchtmaatregel. Bij de verwijzing naar de korpscommandant vervalt de strafvordering.

Onbekend / fout:

Deze rubriek omvat de zaken waarvoor we geen informatie over de vooruitgang hebben kunnen bekomen.

3. Casussen, stellingen, resultaten van de poll

A. Eerste casus

PROCES-VERBAL D'AUDITION
Catégorie I - Témoins et victimes
CHAQUE AUDITION

9/10

Partie 1

L'an deux mille et dix-huit, le vingt-neuf du mois de septembre à 17:54 heures, Nous, [REDACTED],
Inspecteur,
revêtu(s) de notre uniforme, avant de procéder à l'audition de,

Victime:

Nom : [REDACTED]
Prénom(s) : [REDACTED]
Née à : [REDACTED]
Nationalité : Belgique Profession: SANS PROFESSION - ÉTUDIAN
Etat-civil: célibataire Téléphone :
Domiciliée à : Belgique, 60 [REDACTED]

qui se fait assister par maître : ***** du barreau de *****

portons à la connaissance de la personne visée ci-dessus la communication succincte des faits au sujet
desquels elle va être entendue, à savoir:
Victime dans le cadre d'un viol

- 1) qu'elle ne peut être contrainte de s'accuser elle-même ;
- 2) que ses déclarations peuvent être utilisées comme preuve en justice ;
- 3) qu'elle peut demander que toutes les questions qui lui sont posées et les réponses qu'elle donne soient actées dans les termes utilisés ;
- 4) qu'elle peut demander qu'il soit procédé à un acte d'information ou une audition déterminés ;
- 5) qu'elle peut utiliser les documents en sa possession, sans que cela puisse entraîner le report de l'interrogatoire, et qu'elle peut, lors de l'interrogatoire ou ultérieurement, demander que ces documents soient joints au procès-verbal d'audition ou dossier.

Partie 2

Entendons en nos bureaux
[REDACTED]

qui déclare:

- « Je souhaite m'exprimer en français et souhaite faire usage de cette langue en justice. »

« Ce jour, le samedi 29/09/2018 à 17.55 heures, vous procédez à mon audition en tant que victime dans le cadre d'un viol que j'ai subi la nuit du vendredi 28/09/2018 au samedi 29/09/2018.

Je vous signale que j'ai subi un examen auprès du médecin légiste agréé par vos services afin de déterminer les lésions que j'ai subies lors de cet acte, j'ai marqué mon accord pour effectuer ce devoir.

Hier, le vendredi 28/09/2018 dans la soirée je me trouvais en mon domicile en présence de mon petit-ami [REDACTED] et de mon meilleur ami [REDACTED]. Nous étions tous ensemble car c'était l'anniversaire de [REDACTED] et nous fêtions ça.

Nous avons bu un verre de whisky Jack Daniel's chacun à la maison.

Nous nous sommes ensuite rendus dans un café situé sur la Place des Haies à Gilly.

[Signature]

Nous sommes entrés dans le premier café à gauche en entrant sur la place.

J'ai discuté avec une femme dans ce café, nous avons sympathisé, nous nous sommes posés des questions pour apprendre à nous connaître. Je ne l'avais jamais vue avant.

J'ai bu un seul verre de Jack Daniel's, [REDACTED] et [REDACTED] ont également bu un seul verre.

Mes derniers souvenirs sont que je suis dans le premier café de la place des haies, je discute avec la femme puis je ne me souviens de rien.

J'ai souvenir de m'être réveillée 5 minutes, je suis dans une camionnette, assise, j'avais la possibilité de tendre les jambes, j'étais sur le siège passager avant. C'était un cauchemar. Pour moi, les faits avaient l'air bien réels. Quand j'ai regardé autour de moi, j'ai vu des bois, j'étais dans une rue juste avec des arbres.

Un homme était à côté de moi, il me demandait de me laisser faire, mais moi je ne voulais pas. Puis c'est le trou noir.

Je me souviens que l'homme m'a mis des claques avec sa main gauche sur ma joue droite. L'homme m'a mis une claque pour me réveiller, puis il m'en a mis 2 ou 3 autres.

J'ai remarqué que son sexe était en dehors de son pantalon, sa couleur de peau était blanche. L'homme m'a demandé de me faire éjaculer, mais je ne souviens pas quel manière je devais le faire, de manière vaginale, anale ou buccale.

Je me rappelle avoir eu une conversation avec l'homme au moment où je me suis réveillée, car j'ai même su apprendre qu'il avait une femme.

Quand je me suis réveillée avec la claque, je vois que je suis dans les bois dans une camionnette, je demande à l'homme qui il est, où on était.

Il ne m'a pas répondu, j'ai commencé à pleurer il m'a insultée et m'a demandé de me taire, sinon il allait me tuer.

L'homme c'est un type genre caïd, avec une tête de méchant, il m'a dit qu'il avait des enfants. Je sais qu'il a des enfants car il a juré sur leurs têtes.

Par la suite, je me rappelle juste de me réveiller dans mon lit ce matin, je n'avais plus de sous-vêtements ni de boxer.

Vous m'interrompez dans mon récit et vous me faites remarquer que je vous ai expliqué avoir été réveillée et violente au départ à pratiquer un acte sexuel puis que je vous ai expliqué avoir discuté au préalable avec l'individu.

Vous me demandez d'éclaircir la situation au vu du changement de version. A cela j'en suis complètement incapable, c'est le trou noir.

Je reprend à partir du moment où je suis dans la camionnette avec l'homme, je suis réveillée par une claque, un homme est à côté de moi, il a son sexe en dehors de son pantalon, il veut que je le fasse éjaculer, je ne sais pas de quelle manière. Il ne me touche pas. Je refuse, il m'insulte, me traite de salope et me dit qu'il va me tuer. Il jure sur la tête de ses enfants qu'il va me tuer.

Il me parle de sa femme et de ses enfants au moment où il me réveille.

Je ne me souviens pas du reste de la conversation. A la base la conversation était normale.

Quand je me suis réveillée je lui ai demandé, il ne m'a pas répondu, il m'a dit de me laisser faire, qu'il me ramènerait chez moi après.

Je vous signale que lorsque je me suis réveillée j'étais habillée.

Je vous signale que je me sens très bizarre, j'ai mal intérieurement, comme si j'avais eu une relation sexuelle assez musclée. Selon moi, j'ai été pénétrée.

[Handwritten mark]

Après ce bref passage, c'est de nouveau le trou noir, je me suis réveillée ce matin dans mon lit, vers 10.00 heures. Mon petit copain me crie dessus, je prend le gsm de mon meilleur ami et je téléphone à la police pour signaler ce qu'il m'est arrivé.

Je ne me souviens pas qu'il ai eu une dispute à 3 heures du matin en rentrant chez moi.
Je n'ai pas eu de relation sexuelle ces dernières 24 heures ni ces derniers 3 jours.

Je ne vais jamais au café sur la Place des Haies, je n'ai de soucis avec personne et je n'ai pas eu de soucis hier soir avec qui que ce soit.

Je ne me rappelle pas être sortie du café hier soir et à votre question de savoir si je fume je vous répond que oui.

Dans le café, nous étions au bar, moi j'étais debout, la femme avec qui je discutais était à ma gauche, mon compagnon et mon meilleur ami à ma droite.

Je n'ai pas pris de photos de la soirée et je n'ai rien posté sur les réseaux sociaux durant la soirée.

Je n'ai pas pris mon médicament hier soir, je n'ai pas consommé de stupéfiants.

Ce matin en me réveillant, j'ai senti couler un liquide qui venait de l'intérieur de mon vagin, comme des sécrétions après un rapport sexuel non protégé.

Je vous signale que je prend des anti-dépresseurs, cela m'est déjà arrivé d'avoir des trous noirs. Je prend des médicaments pour mes angoisses.

Je vous signale que j'ai essayé de clancher la porte, mais c'était fermé.

Je vous décris l'homme comme suit:

- dans la trentaine,
- origine européenne,
- corpulence forte, gros ventre,
- parle en français,
- je ne sais pas s'il a un accent,
- couleur yeux foncé.

Je n'ai rien vu d'autre, il me faisait trop peur.

J'ai pris mon sac à main en partant, car j'avais mis le paquet de tabac dedans, je vous signale que je ne sais pas où est mon sac. Ma carte d'identité est dans mon sac. C'est ~~quelqu'un~~ qui avait l'argent.

Je me rappelle que l'homme avait une bague au niveau de la main droite sur l'annulaire.

Je vous signale que pour moi il n'a fallu que 15 minutes entre le moment où je suis entrée dans le café et le moment du black-out.

Je vous signale que j'ai bu un verre chez moi, je vous certifie que ce n'est pas possible que quelqu'un mette quelque chose dans mon verre chez moi.

Au café, je discutais avec la femme et mon copain était à ma droite, si quelqu'un a mis quelque chose dans mon verre quelqu'un l'aurait vu.

A votre question de savoir si j'ai bu plus que deux verres je vous signale que non.

Vous m'expliquez les différentes versions dont vous avez connaissance pour essayer de me faire retrouver la mémoire, malgré ça je ne me rappelle de rien.

COU

3. Casussen, stellingen, resultaten van de poll

B. Tweede casus

Arrestnummer [REDACTED]
Repertoriumnummer [REDACTED]
Datum van uitspraak [REDACTED]
Rolnummer [REDACTED]
Notitie-nummer parket-generaal

OS (pk)
Consignatie

Hof van beroep Antwerpen

Arrest

vijftiende kamer
correctionele zaken

Aangeboden op
Wilt u registreren

[COVER 01-00000360656-0001-0031-01-01-1]

Inzake van : dossiernummer

94

Burgerlijke partij
bij akte verleden door onderzoeksrechter te Hasselt
op 18 september 2012, het onderzoek geopend zijnde ingevolge
deze aanstelling als burgerlijke partij (C.D.nummer: - € 400
euro - d.d. 18/09/2012)

Vertegenwoordigd door mr.
biedt advocaat bij de balie te HASSELT

tegen

Verwezene

Aanwezig en bijgestaan door mr.
advocaat bij de balie
te TONGEREN

1. Ten laste gelegde feiten

Te op

De misdaad van verkrachting te hebben gepleegd, zijnde elke daad van seksuele penetratie van welke aard en met welk middel ook, gepleegd op een persoon die daar niet in toestemt, wanneer met name de daad is opgedrongen door middel van geweld, dwang of list of mogelijk is gemaakt door een onvolwaardigheid of een lichamelijk of een geestelijk gebrek van het slachtoffer, met name op

2. Bestreden beslissing

Er werd hoger beroep ingesteld:

op 5 december 2013 door de burgerlijke partij tegen de schikkingen van het vonnis op tegenspraak, gewezen door drie rechters op 25 november 2013 door de correctionele rechtbank te Hasselt, 18de B-kamer, die als volgt heeft beslist:

OP BURGERLIJK GEBIED:

Verklaart zich onbevoegd om kennis te nemen van de vordering van de burgerlijke partij [REDACTED]

3. Rechtspleging voor het hof

3.1.

De Eerste Voorzitter van dit hof heeft de zaak op 3 februari 2014 aan de vijftiende kamer toebedeeld.

De zaak werd op verzoek van de burgerlijke partij, vastgesteld bij beschikking van de voorzitter van deze kamer op 28 april 2014 met toepassing van artikel 4 lid 10 van de voorafgaande titel van het wetboek van strafvordering. De kennisgevingen werden regelmatig gedaan.

3.2.

De zaak werd behandeld op de openbare zitting van 22 december 2015.

De voorzitter deed verslag.

De burgerlijke partij werd gehoord in haar middelen, ontwikkeld door mr. [REDACTED] mr. [REDACTED] beiden advocaat bij de balie te Hasselt.

De verwezene werd gehoord in zijn middelen van verdediging, ontwikkeld door mr. [REDACTED] advocaat bij de balie te Tongeren evenals door hemzelf.

Alle door de partijen neergelegde conclusies en stukken werden in het beraad betrokken en daaromtrent wordt geen betwisting gevoerd.

4. Beoordeling

4.1. Ontvankelijkheid van het hoger beroep

Het hoger beroep van de burgerlijke partij, in zoverre gericht tegen alle andere onderdelen van het bestreden vonnis dan deze die haar aanbelangen, is niet ontvankelijk bij gebrek aan belang; het hoger beroep van de burgerlijke partij voor het overige, naar vorm en termijn regelmatig, is ontvankelijk.

4.2. Motivering ten gronde

Na hernieuwd en kritisch onderzoek van alle voorliggende gegevens en stukken, dringen zich naar het oordeel van het hof met betrekking tot de rechtsvordering van de burgerlijke partij de hiernavolgende besluiten op.

1.

Hoewel verwezene bij voormeld vonnis strafrechtelijk vrijgesproken werd, dient het hof thans nog steeds te onderzoeken of hij de feiten, die in de oorspronkelijke tenlastelegging als misdrijf omschreven staan, heeft begaan en zo ja of deze aan de burgerlijke partij schade hebben veroorzaakt; het betreft de feiten van te [REDACTED], op [REDACTED], de misdaad van verkrachting te hebben gepleegd, zijnde elke daad van seksuele penetratie van welke aard en met welk middel ook, gepleegd op een persoon die daar niet in toestemt, wanneer met name de daad is opgedrongen door middel van geweld, dwang of list of mogelijk is gemaakt door een onvolwaardigheid of een lichamelijk of geestelijk gebrek van het slachtoffer, met name [REDACTED]; het hof kan geen andere feiten onderzoeken.

Voor zover de burgerlijke partij doet gelden dat verwezene haar eerst met de vingers vaginaal en anaal penetreerde en vervolgens vaginaal heeft verkracht, houdt deze stellingname in dat er onderscheiden penetraties zouden hebben plaats gevonden die in de regel ieder afzonderlijk de toets van artikel 375 Sw. dienen te doorstaan; nu de burgerlijke partij voorhoudt dat zij met geen van die penetraties heeft ingestemd dient enig onderscheid naargelang de aard van de voorgehouden penetraties dan ook niet verder onderzocht.

De verwezene verklaarde dat hij de burgerlijke partij eerst vaginaal en anaal heeft gevingerd en aansluitend vaginaal met zijn penis heeft gepenetreerd en dat een en ander is geschied met toestemming van de burgerlijke partij.

2.

Niet aangetoond is dat de daden werden opgedrongen door middel van geweld, dwang of list of mogelijk zijn gemaakt door een onvolwaardigheid of een lichamelijk of geestelijk gebrek in hoofde van de burgerlijke partij.

De burgerlijke partij was, ten tijde van de feiten, een meerderjarige studente, zelfstandig verblijvend op een studentenkot en die een vaste relatie had met een (andere) vriend; geen onvolwaardigheid, lichamelijk of geestelijk gebrek in haren hoofde is aangetoond of aan te nemen.

Dat er die avond en nacht veel alcohol werd gedronken door alle aanwezige studenten staat vast en blijkt uit alle verklaringen; niet blijkt evenwel dat het aan de seksuele daden voorafgaand verbruik van alcohol alsook het roken van een joint door de burgerlijke partij voor haar een wijsbelemmerende factor vormde van aard een verleende toestemming in de geldigheid ervan aan te tasten; zij heeft in haar verklaringen ook nooit voorgewoond als zou verwezene misbruik hebben gemaakt van haar dronken toestand.

Integendeel zal zij bij haar aangifte, nog diezelfde morgen omstreeks 10 uur, in detail aangeven welke handelingen er volgens haar waren gesteld m.n. dat verwezene bij haar lag op de zetel, dat zij verdoemd wakker werd, dat hij met zijn handen tussen haar benen ging, haar onderbroek naar beneden deed, aan haar geslachtsdelen voelde, haar vervolgens met zijn vingers vaginaal en anaal penetreerde, haar vervolgens omgedraaid heeft om haar dan vaginaal met de penis te penetreren, dan gestopt is, dat zij vervolgens hoorde dat hij aan het "rukken" was waarna hij is opgestapt en weggegaan; het achteraf geven van dergelijke beschrijving wijst op voldoende besef van wat er volgens haar aan het gebeuren was zodat niet aangetoond is dat haar wil tijdens die handelingen dermate aangetast was dat zij geen rechtsgeldige toestemming kon geven; evenmin is aan te nemen als zou verwezene de burgerlijke partij hebben verrast of dat hij misbruik zou hebben gemaakt van haar besonken toestand.

3.

Terecht voert de burgerlijke partij aan dat de in artikel 375 Sw. voorziene vereiste toestemming niet mag afgeleid worden uit het al dan niet bestaan van fysiek verzet, doch evenzo is aan te nemen dat de persoon ten aanzien van wie de gedragingen worden gesteld, zijn (haar) toestemming op verschillende wijzen kan uiten, ook non-verbaal en waarbij die toestemming kan worden afgeleid uit de gedragingen zelf binnen de seksuele handlingscontext.

Lit de stukken blijkt dat die avond een studentenfeest plaats vond op het kot van [redacted], vriend van [redacted] zelf een vriendin van de burgerlijke partij en met wie deze naar dat feest was gegaan; verwezene, wiens kot op een andere verdieping lag, kwam later toe; er werd veel gedronken en werd er ook cannabis gerookt; volgens verwezene deed de burgerlijke partij redelijk flirterig opzichts hem; dit wordt weliswaar door de burgerlijke partij ontkend doch getuige [redacted] geeft ook aan dat "[redacted] zich erg los en flirterig gedroeg ten aanzien van verschillende jongens" en dat zij hem had toegelaten haar gsm, die ze tussen haar borsten had gestoken, onder haar blouse uit te halen en dat zij dit grappig vond; dit wordt bevestigd door getuige [redacted] die daarbij nog aangeeft dat verwezene de burgerlijke partij op bepaald ogenblik in de borsten had geknopen en dat zij daarop zeker niet kwaad had gereageerd.

[redacted] verklaarde dat de burgerlijke partij en [redacted] hoofdzakelijk zelfgemaakte cocktails dronken en dat op bepaald ogenblik iedereen aangeschoten was en dat er toen ook seksueel getinte gesprekken werden gevoerd waaraan ook de burgerlijke partij meedaed

Het is in die sfeer dat iedereen dan finaal naar de individuele kamers teruggaan waarbij [redacted] en de burgerlijke partij samen zijn op de kamer van [redacted] de verwezene is terug naar zijn eigen kot gegaan waar ook een feestje bezig was; volgens [redacted] hebben zij onder gedrieën nog alcohol verbruikt (" [redacted] heeft bijna volledig een fles Malibu puur uitgedronken"); vervolgens zijn [redacted] en [redacted] op het bed boven de zetel ("hoogsloper") gaan liggen terwijl de burgerlijke partij en [redacted] eerst wat hebben gebabbeld waarna [redacted] ook vertrekt en de burgerlijke partij op de zetel gaat liggen om te slapen; volgens [redacted] was de TV uit en de kamer redelijk donker.

Dan komt verwezene het studentenkot van [redacted] binnen; dat specifieke tijdstip en eigenlijk het ganse exacte tijdsverloop van die avond en nacht zijn niet zeer duidelijk doch de mogelijke tegenstrijdigheden tussen partijen, ook ten aanzien van de verklaringen van de getuigen daaromtrent, zijn niet dusdanig van aard dat daaruit dient afgeleid dat verwezene een en ander zou willen verbergen en zijn zeker niet van aard om zijn versie aangaande de gebeurtenissen zoals die volgens hem zijn verlopen, daarom als leugenachtig te verwerpen.

Op dat ogenblik zijn dan ook alleen nog aanwezig op dat studentenkot: [redacted] en [redacted], slapend op de hoogsloper alsook de burgerlijke partij, slapend op de zetel en de binnengekomen verwezene.

Beide betrokkenen geven een in essentie gelijklopende beschrijving van de seksuele handelingen die vervolgens plaats vonden tussen hen beiden op de zetel; gelet op de beschreven opeenvolgende handelingen moeten deze hoe dan ook enige tijd in beslag hebben genomen.

Voor verwezene, die stelde reeds voorheen het gevoel te hebben gehad dat de burgerlijke partij flirterig tegen hem deed, was er wel degelijk toestemming van harentwege; volgens

hem was zij wakker toen hij achter haar lepelkje-lepelkje is gaan liggen onder de slaapzak in de zetel en heeft zij niets gezegd toen hij over haar borsten begon te wrijven; evenmin heeft zij hem iets gezegd toen hij verder ging door over haar achterste te wrijven en haar rok omhoog te schuiven; nog steeds kwam geen afwijzing toen hij nog verder ging bij het uitdoen van haar netkousen en het naar beneden trekken van haar slip tot op de knieën; hij heeft vervolgens aan de vagina gevoeld, haar vaginaal en anaal gevingerd doch nog steeds geen afwijzing; vervolgens deed hij zijn broek naar beneden, rukte zelf aan zijn penis om een erectie op te wekken, is vervolgens op zijn knieën gaan zitten waarna de burgerlijke partij zelf opschoof naar het midden van de zetel en waarna hij haar dan vaginaal heeft gepenetreerd waarbij zij volgens hem ook zelf bewegingen met haar poep maakte in zijn richting; volgens hem heeft dit alles ongeveer 5 minuten geduurd waarna hij zich terugtrok, klaar kwam op haar poep en nog enige tijd bij haar is blijven liggen, dan is opgestaan, haar poep heeft schoongeveegd en is weggegaan.

De specifieke omstandigheden waarin de feiten te kaderen zijn m.n. het voorafgaand studentikoos feestje met veel drank en ook seksueel getinte spelletjes tussen jongvolwassen studenten na examens, het gegeven dat de burgerlijke partij op de zetel was blijven slapen, het gegeven dat verwezene niet tegengehouden werd toen hij bij haar onder de slaapzak op de zetel kwam liggen en handelingen stelde die als het yoorspel op seksuele betrekkingen kunnen aangemerkt worden, het gegeven dat hij ook verder niet werd tegen gehouden toen hij haar ontkleedde en het gegeven dat zij plaats maakte op de zetel en zelf ook schokkende bewegingen met haar poep maakte tijdens de penetratie, konden door verwezene in hun geheel genomen aangezien worden als gedragingen van de burgerlijke partij waaruit hij haar toestemming kon afleiden binnen de seksuele handelingscontext.

Daarbij blijkt dat [redacted] aangeeft wel gezien te hebben dat verwezene bij de burgerlijke partij op de zetel is gaan bijliggen doch dat zij niet heeft gezien of gemerkt dat zij beiden seks hadden met elkaar; volgens haar is de burgerlijke partij "gewoon" in de zetel blijven liggen nadat verwezene de kamer weer had verlaten.

Ook [redacted] geeft aan dat hij vanuit zijn hoogslaper gezien heeft dat beiden in de zetel "lepelkje-lepelkje" lagen en dat hij het gevoel had dat zij niet slapen; hijzelf had trouwens seksuele betrekkingen met [redacted] "en dit terwijl [redacted] en [redacted] de zetel lagen" hetgeen ook aangeeft dat het samen liggen op de zetel door de burgerlijke partij en verwezene enige tijd heeft geduurd; al die tijd heeft de burgerlijke partij niets ondernomen; [redacted] geeft verder aan dat hij, nadat verwezene was weggegaan, nog naar de burgerlijke partij heeft gekeken en niets abnormaals heeft gezien ("ze lag rustig").

Daarbij geeft [redacted] aanvullend aan dat hij "de hoofden van beiden kon zien alsook de lakens waar ze onder lagen" en dat "ik zag de hoofden en lakens bewegen" waarvan hij stelt: "Ik kan dus de bewegingen die ik zag achteraf koppelen aan seksuele activiteiten"; beide partijen vertoonden dus bewegingen.

De bewering van de burgerlijke partij als zou zij alles hebben moeten ondergaan omdat ze verstijfd was van schrik ("passive freeze") en daarom geen enkele reactie van afwijzing heeft getoond ten overstaan van de verwezene, overtuigt niet; er is wilswaar het attest van dr. Umans doch enige verdere behandeling ligt niet voor; de door hem beschreven ontwaarde gevoelens van angst, verdriet, kwaadheid en schaamte kunnen ook andere oorzaken hebben; bovendien zijn die elementen niet in overeenstemming met de feitelijkheden zoals die zich hebben voorgedaan onmiddellijk na de feiten op de zetel:

- volgens [redacted] is de burgerlijke partij rustig blijven liggen;
- de burgerlijke partij verklaarde dat [redacted] haar vervolgens is komen vragen "gaat het?" en ook heeft gezegd "die heeft die slapend gepakt of wat, daar kunt ge mee naar de slikken gaan" doch [redacted] - toch de beste vriendin van de burgerlijke partij - heeft niets zodanig verklaard;
- integendeel verklaarde [redacted] dat zij omstreeks 5 uur 's morgens gemerkt heeft dat de burgerlijke partij het moeilijk had en begon te wenen en haar vertelde niet goed meer te weten of ze seks had gehad met [redacted] volgens deze getulge heeft de burgerlijke partij gezegd: "ze zei dat ze niets gezegd had aan [redacted] en het was duidelijk dat ze zich zorgen maakte over de reactie van haar vriend; ze zei: 'die vermoordt mij'; er was op dat ogenblik nog geen sprake van aangifte bij de politie";
- volgens [redacted] heeft de burgerlijke partij op geen enkel ogenblik verwoord of aangegeven als zou zij verkracht zijn geweest;
- zowel [redacted] als [redacted] geven aan dat, na dat gesprek, de burgerlijke partij zelfs nog terug wat is gaan slapen;
- de burgerlijke partij is daarna alleen vanuit het studentenkot 's morgens naar huis vertrokken, heeft vervolgens haar vriend en ouders gebeld die haar dan aangeraden hebben klacht in te dienen;
- [redacted] verklaart daaromtrent: "ik kreeg berichten van [redacted]. Ze heeft me dan laten weten dat de moeder van haar vriend haar had aangemaand om klacht in te dienen bij de politie"
- [redacted] verklaart dat zij de indruk had dat het meisje met wie verwezene seks had gehad was gaan beginnen wenen "omdat ze een vast vriendje had".

4.

Of verwezene nu op eigen houtje beslist heeft achteraf terug naar zijn eigen kot te gaan dan wel na daartoe een oproep via sms te hebben ontvangen, is niet ter zake dienend; dat [redacted] verklaarde "wij hebben hem geen sms verstuurd; hij is spontaan terug gekomen" is dan ook niet van aard essentieel aan de geloofwaardigheid van verwezene te tornen, temeer gelet op de geschreven verklaring van [redacted], ook aanwezig bij [redacted] en die stelt dat hij wel een sms'je heeft verzonden aan verwezene met de vraag van "waar blijf je" en waarna verwezene is toegekomen.

5.

Er is ook nog de persoon en de eigen houding van verwezene; toen hij na de feiten terugkwam op zijn eigen kot had hij, volgens [REDACTED] een smile op en heeft dan gezegd dat hij seks had gehad; ook kent niemand uit zijn omgeving de verwezene als een persoon die een ander opzettelijk kwaad zou willen doen; volgens [REDACTED] wou verwezene onmiddellijk, nadat hij had gehoord dat de burgerlijke partij aan het wenen was, naar haar teruggaan en hebben zijn omgeving hem tegengehouden; ook al deze elementen wijzen niet in het nadeel van verwezene.

6.

Samenvattend dient gesteld dat, niettegenstaande alle andersluidende beweringen van de burgerlijke partij, uit niets blijkt dat de verwezene de feiten, als misdrijf omschreven in de corresponkelijke tenlastelegging, heeft begaan.

Bij gebrek aan bewijs van zodanige beweerde fout, is de burgerlijke vordering voor zover daarop gestoeld, ongegrond.

Alle overige door de partijen andersluidende argumenten, hetzij mondeling ter terechtzitting aangevoerd, hetzij zoals ontwikkeld in het verzoekschrift bij toepassing van artikel 4 V.T.Sv. en in de neergelegde conclusies, zijn niet van aard voormelde besluiten van het hof te ontkrachten en nopen het hof niet tot een andere beslissing.

5. Wettelijke bepalingen

Het hof houdt rekening met volgende wettelijke bepalingen, de artikelen:

- 2, 11, 12, 13, 14, 24, 31 tot 37, 40 en 41 van de wet van 15 juni 1935
- 162, 185, 190, 190ter, 194, 195, 199, 200, 202, 203, 203bis, 210 en 211 van het Wetboek van Strafvordering
- 1, 2, 3, 7, 44 en 45 van het Strafwetboek
- 1382 van het Burgerlijk Wetboek
- 3 en 4 van de wet van 17 april 1878
- 782bis lid 1 van het Gerechtelijk Wetboek
- 2, 3, 4 en 6 van de wet van 26 juni 2000
- 3 en 4 van de wet van 30 oktober 1998

6. Beslissing

Het hof,

Recht doende op tegenspraak,

Verklaart het hoger beroep van de burgerlijke partij, in zoverre gericht tegen alle andere onderdelen van het bestreden vonnis dan deze die haar aanbelangen, niet ontvankelijk,

Ontvangt het hoger beroep voor het overige,

Bevestigt het bestreden vonnis op burgerlijk gebied oordelend.

Veroordeelt de burgerlijke partij tot de kosten van de burgerlijke vordering in graad van hoger beroep, deze kosten tot op heden aan de zijde van de openbare partij begroot op 33,00 euro.

3. Casussen, stellingen, resultaten van de poll

C. Stellingen en resultaten van de poll

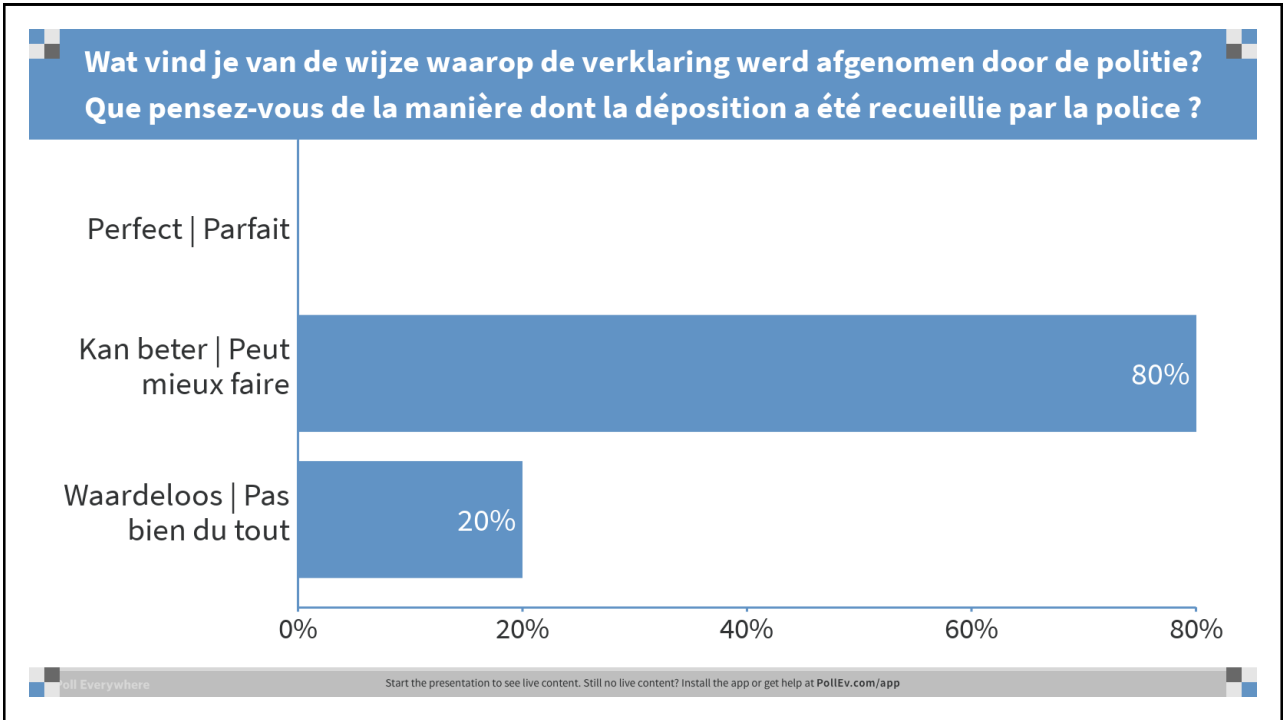
HR
CS

HOGES RAAD VOOR DE JUSTITIE | CONSEIL SUPERIEUR DE LA JUSTICE

casus 1

- Proces-verbaal van verhoor
- Verkrachting na cafébezoek
- Verdachte onbekend

- Procès-verbal d'audition
- Viol après sortie en café
- Suspect inconnu

HR
CS

HOGES RAAD VOOR DE JUSTITIE | CONSEIL SUPERIEUR DE LA JUSTICE

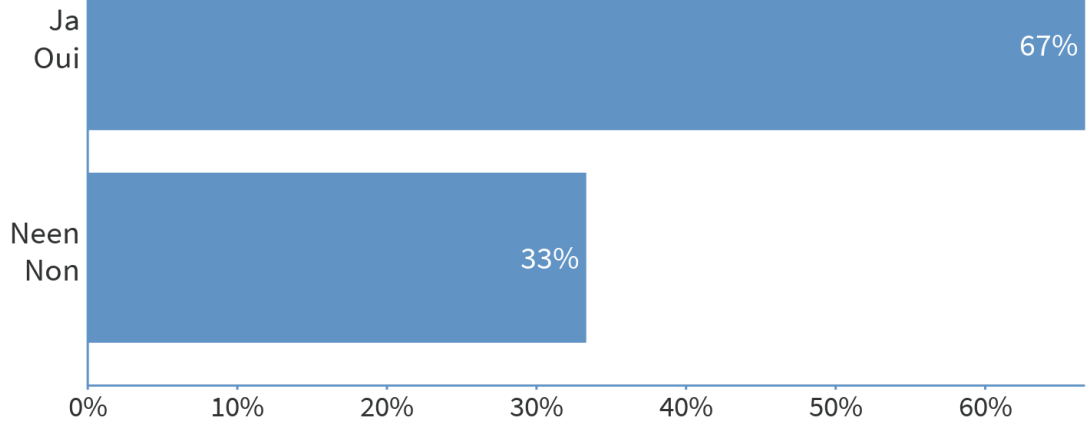
debat | débat

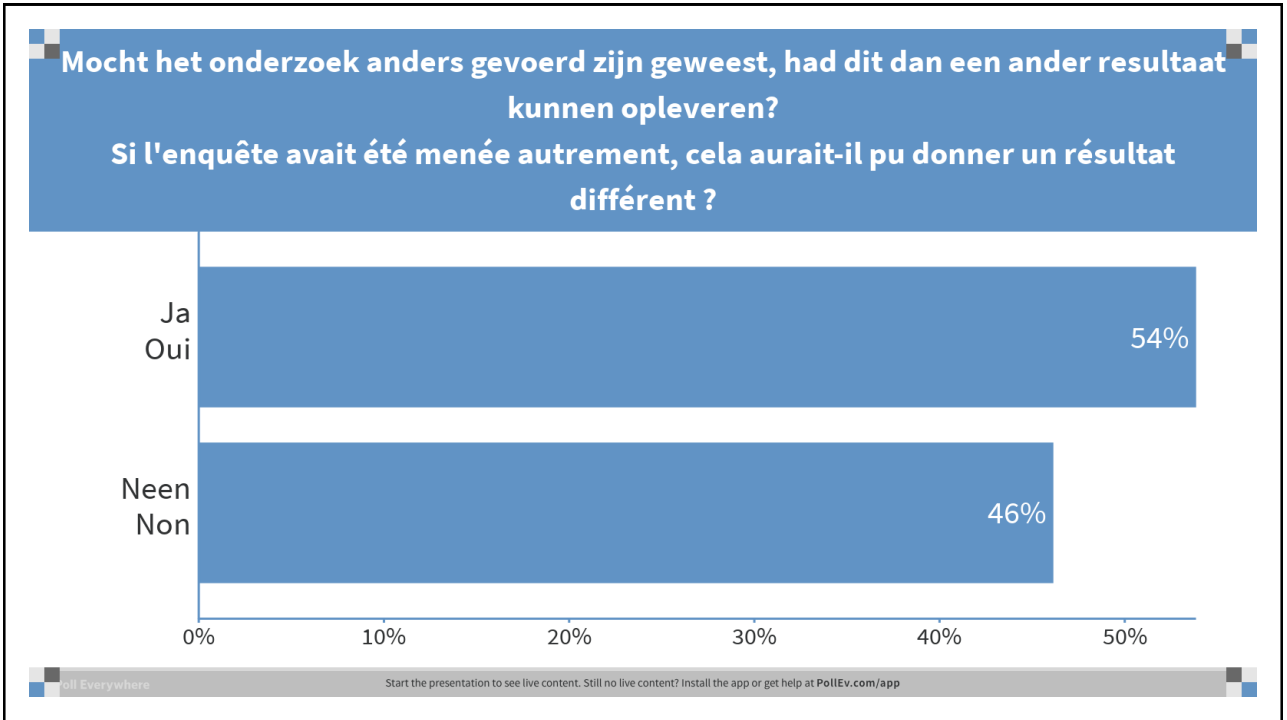
casus 2

- Arrest van het hof van beroep
- Verkrachting op studentenkot
- Verdachte bekend

- Arrêt de la cour d'appel
- Viol dans un kot d'étudiants
- Suspect connu

Kan je je vinden in de redenering van het hof?
Pouvez-vous vous retrouver dans le raisonnement de la cour ?

HR
CS

HOGE RAAD VOOR DE JUSTITIE | CONSEIL SUPERIEUR DE LA JUSTICE

debat | débat

Ontwerpartikel nieuwe strafwetboek

Projet d'article pour le nouveau Code pénal

Art. T2H3-1. Definitie van toestemming

Toestemming veronderstelt dat deze uit vrije wil is gegeven. Dit wordt beoordeeld in het licht van de omstandigheden van de zaak. Het gebrek aan verweer van het slachtoffer impliceert niet noodzakelijk toestemming. De toestemming kan worden ingetrokken op elk ogenblik voor of tijdens de seksuele handeling.

Minderjarigen die de volle leeftijd van veertien jaar hebben bereikt maar niet de volle leeftijd van zestien jaar worden niet geacht uit vrije wil te hebben toegestemd indien:

1. het leeftijdsverschil met de dader meer dan vijf jaar bedraagt;
2. de dader zich in een gezags- of vertrouwenspositie bevindt ten opzichte van het slachtoffer.

Art. T2C3-1. Définition du consentement

Le consentement suppose que celui-ci a été donné librement. Ceci est apprécié au regard des circonstances de l'affaire. L'absence de résistance de la part de la victime n'implique pas nécessairement un consentement. Le consentement peut être retiré à tout moment avant ou pendant l'acte sexuel.

Les mineurs de moins de quatorze ans accomplis sont réputés n'avoir jamais la possibilité de donner librement leur consentement.

Les mineurs de quatorze ans accomplis mais de moins de seize ans accomplis ne sont pas réputés avoir donné librement leur consentement si :

1. la différence d'âge avec l'auteur excède cinq ans ;
2. l'auteur se trouve en position d'autorité ou de confiance par rapport à la victime.

Ontwerpartikel nieuwe strafwetboek

Projet d'article pour le nouveau Code pénal

Art. T2H3-2. Aantasting van de seksuele integriteit

Aantasting van de seksuele integriteit is het wetens en willens stellen van een seksuele handeling op of met behulp van een persoon dan wel het laten stellen van een seksuele handeling door een persoon die daar niet in toestemt.

Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 3.

Aantasting bestaat zodra er een begin van uitvoering is.

Art. T2C3-2 L'atteinte à l'intégrité sexuelle

L'atteinte à l'intégrité sexuelle consiste à, délibérément et en connaissance de cause, accomplir un acte sexuel sur ou avec l'aide d'une personne ou à faire exécuter un acte sexuel par une personne qui n'y consent pas.

Cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.

L'atteinte existe dès qu'il y a commencement d'exécution.

Ontwerpartikel nieuwe strafwetboek

Projet d'article pour le nouveau Code pénal

Art. T2H3-4 Verkrachting

Verkrachting is elke wetens en willens gestelde daad die bestaat of mede bestaat uit een seksuele penetratie van welke aard en met welk middel ook, gepleegd op een persoon of met behulp van een persoon die daar niet in toestemt.

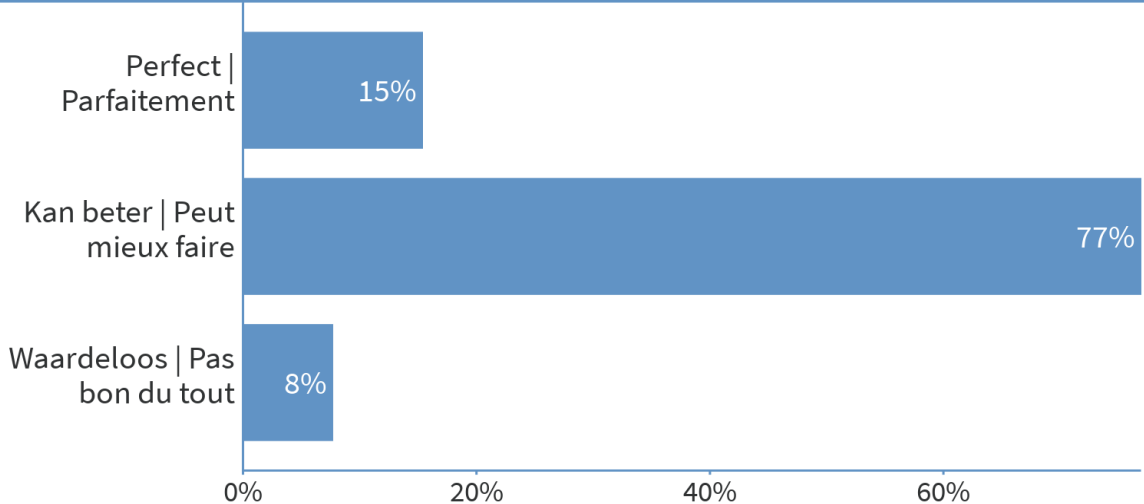
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 4.

Art. T2C3-4 Le viol

Le viol est tout acte commis, délibérément et en connaissance de cause, qui consiste entièrement ou partiellement en une pénétration sexuelle de quelque nature et par quelque moyen que ce soit, commise sur une personne ou avec l'aide d'une personne qui n' y consent pas.

Cette infraction est punie d'une peine de niveau 4.

Ben je het inhoudelijk eens met deze bepaling? Etes-vous d'accord avec le contenu de cette disposition ?

debat | débat

**We willen het aantal septs doen dalen.
Wat zijn voor jou de twee voornaamste aanbevelingen?**

**Nous voulons réduire le nombre de classements sans suite.
Quelles sont, selon vous, les deux principales recommandations à
formuler ?**

Wat is het kernwoord of belangrijkste dat jij onthoudt van dit debat?
 Quel est le mot-clé ou l'élément le plus important que vous retenir de ce débat ?

